

Statenvoorstel 46/11A

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 23 september 2011

Onderwerp

Afwikkeling brand Chemie-Pack Moerdijk

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Samenvatting

Op 5 januari jl. heeft bij Chemie-Pack te Moerdijk een grote brand gewoed. Zowel de milieutechnische als financiële gevolgen van deze brand zijn bijzonder groot. Door de brand en de noodzakelijke bluswerkzaamheden zijn grote hoeveelheden chemicaliën en met chemicaliën verontreinigd bluswater in het oppervlaktewater terechtgekomen en verspreid in de omgeving van het bedrijf (grond en grondwater). Als college hebben wij ons van begin af aan ingezet om de gevolgen van de brand te beperken door gezamenlijk op te trekken met de betrokken overheden. De totale kosten voor de afwikkeling van de brand worden op dit moment geschat op € 71,5 miljoen, waarvan € 38,2 miljoen voor de bodemsanering.

Voorop staat dat Chemie-Pack verantwoordelijk is voor de ongedaanmaking van de verontreiniging (de vervuiler betaalt). In verband met de aard en omvang van de gevolgen is echter ook direct begonnen met de voorbereiding van het scenario waarin Chemie-Pack haar verantwoordelijkheden niet kan of wil nakomen. Inmiddels is duidelijk geworden dat de kans dat Chemie-Pack zelf actie zal ondernemen nihil is.

Chemie-Pack is een bedrijf waarvoor op grond van de WABO de gemeente Moerdijk het bevoegde gezag is. Nu het bedrijf failliet is gegaan is – volgens het door ons ingewonnen juridisch advies van de landsadvocaat - de gemeente Moerdijk in eerste aanleg verantwoordelijk en bevoegd voor wat betreft de bodemsanering. De kosten van de bodemsanering overstijgen echter de financiële armslag van de gemeente.

In het geval dat de gemeente haar verantwoordelijkheid niet neemt, kan de provincie haar bevoegdheden inzetten en direct (zelf) de bodemsanering uitvoeren.

Datum

16 september 2011

Documentnummer

2806524

Directie

Ecologie

Bijlage(n)

3

Datum

16 september 2011

DIS-nummer

2806524

In dat geval zouden wij via de rechter de kosten van de bodemsanering moeten proberen te verhalen.

Om te voorkomen dat de verontreiniging verergert en de kosten voor de bodemsanering daarmee verder oplopen hebben wij - alles afwegende - besloten onze maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen en voorgesteld de kosten voor de bodemsanering voor te financieren tot een bedrag van € 38,2 miljoen zodat de gemeente Moerdijk haar taak kan oppakken. Uiteraard zullen wij ons - met alle daarvoor beschikbare juridische instrumenten – maximaal in blijven zetten voor kostenverhaal bij Chemie-Pack en haar verzekeraars. Als er sprake is van kostenoverschrijding, dan zullen de eerste € 5 miljoen eveneens door de provincie worden voorgefinancierd.

De voorbereidingen voor de grond- en grondwatersanering zijn gestart en met het ministerie van I&M en de gemeente Moerdijk heeft afstemming plaatsgevonden over de uitvoering van de sanering. Inmiddels is de besluitvorming bij de gemeente Moerdijk afgerond.

Daarnaast is de provincie met het Rijk in gesprek gegaan over een bijdrage in de kosten. Na intensief overleg is de Staatssecretaris van I en M bereid, in overleg met de provincie en de gemeente Moerdijk, de mogelijkheid te bieden om binnen de bestaande budgetten dekking te vinden voor een deel van de kosten van bodemsanering. Indien op grond van de feiten blijkt dat hier sprake is van een spoedlokatie kan overeenkomstig de daarvoor gemaakte bestuurlijke afspraken gehandeld worden.

De bodemsanering heeft dusdanige financiële consequenties dat hiervoor een Uitvoerings- en financieringsovereenkomst tussen de gemeente Moerdijk en de provincie Noord-Brabant gesloten dient te worden. In deze overeenkomst is vastgelegd dat de gemeente haar last onder bestuursdwang richting het bedrijf uitvoert, terwijl de provincie de kosten voor de bodemsanering voorfinanciert.

Aangezien deze voorfinanciering het budgetrecht van uw staten raakt, hebben wij in de overeenkomst de ontbindende voorwaarde opgenomen dat de provincie de overeenkomst éénzijdig kan opzeggen tot 1 december 2011. In dit kader informeren wij u met dit statenvoorstel over de uitvoerings- en financieringsovereenkomst met de gemeente Moerdijk. Bij de begrotingsbehandeling in november zullen wij de besluitvorming over de voorfinanciering en het daarmee samenhangende dekkingsvoorstel aan u voorleggen.

In de uitvoeringsovereenkomst worden verder afspraken gemaakt over de aanpak van de bodemverontreiniging, de rolverdeling tussen provincie en gemeente en de wijze van voorfinanciering. Door het college van GS zal worden ingezet op

Datum

16 september 2011

DIS-nummer

2806524

realisatie van een constructie die maximale processturing door de provincie mogelijk maakt, zodat daadwerkelijk kan worden gestuurd dat de kosten binnen de € 38,2 miljoen blijven. Echter bij bodemsaneringen geldt dat afwijkingen naar beneden maar ook naar boven mogelijk blijven. Over de definitieve invulling van de processturing informeren wij U zodra ook het overleg met het Ministerie van I en M is afgerond. Naar verwachting is dit voor 1 november 2011 het geval.

Samenvattend kan gesteld worden dat de situatie rondom Chemie-Pack in Moerdijk uitzonderlijk is. De verantwoordelijkheid voor de sanering ligt bij de onderneming. Vanwege wetgeving en de effectiviteit en de doelmatigheid van het kostenverhaal op Chemie-Pack is naar onze beste juridische inschatting Moerdijk als gemeente verantwoordelijk en gehouden hier te handelen. Vanwege ontoereikende middelen kan zij dat niet doen en komen wij te hulp. Dit doen wij om een vertraging in noodzakelijk handelen te voorkomen en ook om te vermijden dat een juridisch steekspel tussen overheden tot oplopende kosten voor burgers leidt. Wij doen dat wel in het vertrouwen dat wij niet de enige overheid zijn die verantwoordelijkheid neemt, en dat ook het rijk zal bijdragen in de kosten zoals in de brief van de minister is aangegeven. Hierover wordt nader overleg gevoerd, dat naar wij hopen voor 1 november a.s. tot resultaten kan leiden. Daarom zijn wij, na ampele afweging, akkoord gegaan met voorfinanciering van de kosten die moeten worden gemaakt voor de bodemsanering.

1. Inleiding

Op 5 januari jl. heeft bij Chemie-Pack te Moerdijk een grote brand gewoed die veel en langdurig overlast en onrust heeft veroorzaakt bij bewoners en agrariërs in de omgeving, maar ook een aanzienlijke milieuverontreiniging en -schade heeft veroorzaakt op het industrieterrein zelf. Het uitzonderlijke karakter van de brand en de omvang van de gevolgen blijken ook uit het feit dat de zogenaamde acute fase (Grip 4) in het betreffende gebied in totaal vijf weken heeft aangehouden.

Als College hebben wij ons van begin af aan ingezet om de schadelijke gevolgen van de brand te helpen oplossen door bijstand te verlenen aan en gezamenlijk op te trekken met de Veiligheidsregio, de gemeente Moerdijk, het havenschap Moerdijk, het waterschap Brabantse Delta en Rijkswaterstaat.

In de directe nafase van de brand hebben wij, bij wijze van voorschot, op 18 januari 2011 een bedrag van € 900.000 uit de reguliere begrotingspost onvoorzien beschikbaar gesteld om de direct noodzakelijke preventieve maatregelen te kunnen nemen.

2. Bodemsanering

2.1 Bevoegdheden en verantwoordelijkheden bodemsanering

Chemie-Pack is een bedrijf waarvoor op grond van de WABO de gemeente Moerdijk het bevoegde gezag is.

Gemeente Moerdijk en provincie hebben een juridische discussie gevoerd over wie volgens de relevante wetgeving gehouden is op te treden bij de bodemsanering bij Chemie-Pack. Wet- en regelgeving met betrekking tot bodemsanering is namelijk tamelijk complex.

Volgens onze advocaat, tevens landsadvocaat van het rijk, is de gemeente primair verantwoordelijk en bevoegd op grond van art 17 van de Wet milieubeheer en art 13 van de Wet bodembescherming. Wanneer de bodemverontreiniging zo ernstig is dat “onverwijld” maatregelen moeten worden genomen, dan is de provincie daartoe bevoegd op grond van art 30 van de Wet Bodembescherming.

Eind februari 2011 hebben gemeente Moerdijk en provincie gekozen voor het gezamenlijk optrekken richting Chemie-Pack. De gemeente Moerdijk verstuurde op 3 maart 2011 een last onder bestuursdwang op grond van hoofdstuk 17 van de Wet milieubeheer en artikel 13 van de Wet bodembescherming en de provincie verstuurde op 3 maart 2011 een aanschrijving op grond van artikel 32 lid 2 van de Wet bodembescherming aan Chemie-Pack. Hierin werd Chemie-Pack opgeroepen de schade die is ontstaan terug te brengen naar de situatie van voor de brand.

In het geval dat de gemeente haar verantwoordelijkheid niet neemt, zijn er twee alternatieven:

1. aanspreken minister I&M op het inzetten van zijn aanwijsbevoegdheid of
2. inzetten bevoegdheden provincie op basis van de Wet bodembescherming (Wbb), artikel 30, en direct (zelf) met de bodemsanering beginnen.

Op 3 maart jl. heeft de provincie een brief verstuurd naar Chemie-Pack waarin is aangekondigd dat de provincie haar bevoegdheden voor de bodemsanering gaat inzetten als Chemie-Pack zelf geen actie onderneemt.

2.2 Omvang bodemverontreiniging

Als gevolg van de brand en de noodzakelijke bluswerkzaamheden zijn grote hoeveelheden chemicaliën en met chemicaliën verontreinigd bluswater in het oppervlaktewater terechtgekomen en verspreid in de omgeving van het bedrijf (grond en grondwater). Het betreft de percelen van Chemie-Pack zelf, de naastgelegen percelen van Wärtsilä, Martens en Van Oord, Overslag Bedrijf Moerdijk en Afvalstoffenterminal Moerdijk en openbare gebieden, zoals wegen, fiets- en voetpaden, groenstroken, de spoorlijn en omliggende sloten.

Datum

16 september 2011

DIS-nummer

2806524

Onderzoek, onder andere uitgevoerd door het bureau Milieumetingen van de provincie heeft aangetoond dat er verspreiding van de verontreiniging in het grondwater heeft plaatsgevonden vanuit Chemie-Pack in alle richtingen. Er zijn veel complexe verontreinigingen (o.a. PFOS, aminen, aromaten, VOCL) aangetroffen. PFOS en aminen in het grondwater zijn al ver verspreid (o.a. ook via sloten). Op 3 meter diepte zit een kleilaag (mogelijk niet aaneengesloten) waaronder vooralsnog geen verontreiniging is aangetroffen.

2.3 Uitgangspunten bodemsanering

In verband met de uitzonderlijke aard van deze saneringsopgave is in overleg met het ministerie van I&M overeenstemming bereikt dat het beperken van kosten voor bodemsanering en beperken van milieuschade het uitgangspunt moet zijn. Bodemsanering vindt plaats conform een sobere, op de functie van het gebied gerichte aanpak met een stabiele eindsituatie. Het doel is het beperken van risico's in plaats van een aanpak gericht op herstel van de uitgangssituatie (volledig schoon).

3. Kosten

3.1 Principe "de vervuiler betaalt"

Ingevolge titel 17.1 Wet milieubeheer moet een bedrijf, na een ongewoon voorval, onverwijld maatregelen nemen om de milieugevolgen van het voorval te beperken en reeds opgetreden gevolgen weg te nemen. Tevens rust op het bedrijf de zorgplicht van artikel 13 Wet bodembescherming. Deze zorgplicht betekent dat verontreiniging van grond en grondwater moet worden voorkomen en eenmaal ontstane verontreiniging ongedaan moet worden gemaakt. Oftewel Chemie-Pack is verantwoordelijk voor het verwijderen van de bodemverontreiniging. Chemie-Pack heeft geen intentie getoond om de gevolgen van de brand, met name de bodemsanering, aan te pakken.

3.2 Verhalen kosten en risico

Samen met de andere betrokken partijen zullen wij ons, met alle daarvoor beschikbare juridische instrumenten, inzetten voor kostenverhaal bij Chemie-Pack en haar verzekeraars. Het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft hierbij concreet hulp aangeboden in de vorm van ondersteuning door de landsadvocaat bij het kostenverhaal.

Zoals bekend is Chemie-Pack inmiddels failliet. In de media is het bericht verschenen dat er een doorstart gemaakt zal worden op de vestiging van Chemie-Pack in Oud-Gastel. De precieze implicaties van deze doorstart en de daaruit voortvloeiende (on)mogelijkheden tot kostenverhaal zijn op dit moment nog niet bekend. Uiteraard zullen wij ons maximaal inspannen om te komen tot een zo volledig mogelijk kostenverhaal.

3.3 Kostenafwikkeling brand en kostenraming

De impact van de brand is zeer groot gebleken en het oplossen van de gevolgen is complex. De totale kosten voor het ongedaan maken van de gevolgen van de brand zijn geraamd op circa € 71,5 miljoen. Een deel van de ontstane milieuschade betreft een omvangrijke bodemverontreiniging. De kosten voor bodemsanering maken onderdeel uit van bovengenoemde raming en bedragen € 38,2 miljoen.

In de kostenraming is rekening gehouden met een zekere overschatting in de omvang van het verontreinigd gebied en de verwerkingskosten van de verontreiniging. Voor zover onze kennis nu reikt, kunnen we spreken van een realistische kostenraming met marges. Echter bij bodemsaneringen geldt dat afwijkingen naar beneden maar ook naar boven mogelijk blijven.

4. Overzicht verdeling van de kosten

	Activiteit	Kosten [€]
Gemeente Moerdijk	Bovengronds opruimen	5.000.000
	Bodemsanering	38.200.000 ¹
	Overige activiteiten	7.449.000
Waterschap Brabantse Delta	Sanering sloten	13.552.000
Rijkswaterstaat	Sanering waterwegen	1.599.000
Havenschap Moerdijk	Beheer industrieterrein	2.505.000
Veiligheidsregio MWB	Bestrijding brand	1.295.000
Veiligheidsregio ZHZ	Bestrijding brand	1.135.000
Politie MWB	Bestrijding brand	735.000
Provincie Noord-Brabant en het Ministerie van I&M	Bodemsanering gemeente Moerdijk	(38.200.000) ¹
(afgerond op 100.000)	Totaal:	€71.500.000

4.1 Rijk

Overleg met het Rijk over de verdeling van niet verhaalbare kosten heeft geleid tot een rijksbijdrage aan de gemeente Moerdijk en het Waterschap alsmede een procesvoorstel van het ministerie van I&M om in overleg met de provincie Noord-Brabant en de gemeente Moerdijk, de mogelijkheid te bieden om binnen de bestaande budgetten dekking te vinden voor een deel van de kosten van bodemsanering. Indien op grond van de feiten blijkt dat hier sprake is van een spoedlocatie kan overeenkomstig de daarover gemaakte bestuurlijke afspraken gehandeld worden.

¹ voorfinanciering bodemsaneringskosten aan gemeente Moerdijk door provincie

Datum

16 september 2011

DIS-nummer

2806524

In dit procesvoorstel zijn afspraken gemaakt die zich richten op de lange en korte termijn maatregelen die genomen moeten worden, de juridische grondslag en de positie voor kostenverhaal, alsook duidelijkheid over financiering van de eventueel ten laste van de overheid komende kosten

De brief van de minister van Veiligheid en Justitie hieromtrent is bijgevoegd.

4.2 Gemeente

De bodemsanering start zodra de bovengrondse sloop en sanering is afgerond. Gemeente Moerdijk is hier momenteel mee bezig. De noodzakelijke voorbereidingen voor grond- en grondwatersanering zijn nagenoeg afgerond. Nu de gemeenteraad van Moerdijk ingestemd heeft met de overeenkomst wordt de last onder bestuursdwang door de gemeente verzonden en worden beheersmaatregelen uitgevoerd die voorkomen dat het vervuilde grondwater zich verder verspreidt. De bijgevoegde routeplanner bevat de verdere “marsroute” van de saneringsaanpak en de termijnen van de aanpak van de grond- en grondwaterverontreiniging.

4.3 Waterschap Brabantse Delta en havenschap

Het rijk draagt niet bij in de kosten van het Havenschap en draagt deels bij in de kosten van het waterschap. Verder heeft het rijk gesuggereerd dat de provincie bijdraagt in de kosten van het waterschap.

Het college heeft inmiddels aan Waterschap Brabantse Delta laten weten thans geen noodzaak te zien om een financiële tegemoetkoming in de uitgaven te leveren. De provincie ziet zich al gesteld voor een exceptionele provinciale opgave in het kader van de bodemverontreiniging en neemt daarmee al haar maatschappelijke verantwoordelijkheid.

4.4 Provincie

Wij hebben onze maatschappelijke verantwoordelijkheid genomen en besloten door te gaan met de aanpak van de bodemverontreiniging, om te voorkomen dat de verontreiniging verergert en de kosten voor de bodemsanering verder oplopen. Dit doen wij in nauwe samenwerking met de gemeente Moerdijk en inmiddels ook met het rijk.

De afgelopen tijd is met het RIVM gewerkt aan normstelling voor niet-genormeerde stoffen en wordt met experts gewerkt aan het ontwerp van een mobiele zuiveringsinstallatie.

Met de daadwerkelijke start van de bodemsanering zijn kosten gemoeid die wij als provincie zullen voorfinancieren, omdat deze kosten voor de gemeente Moerdijk buitensporig zijn gezien hun financiële draagkracht.

Datum

16 september 2011

DIS-nummer

2806524

Besluitvorming over de voorfinanciering en het daarmee samenhangende dekkingsvoorstel door uw Staten voorzien wij bij de begrotingsbehandeling op 9 november 2011.

5. Overeenkomst gemeente Moerdijk

Na intensief overleg met de gemeente is afgesproken dat, nu Chemie-Pack geen actie onderneemt, de gemeente handelend gaat optreden. Hiertoe handhaaft de gemeente haar last onder bestuursdwang.

Voor de voorfinanciering van de bodemsanering is een Uitvoerings- en voorfinancieringsovereenkomst afgesloten, waarbij het verhalen van de kosten op Chemie Pack uitgangspunt blijft

In de overeenkomst is opgenomen dat de provincie de kosten voor de bodemsanering voorfinanciert, tot een bedrag van € 38,2 miljoen. Als er sprake is van kosten overschrijding dan zullen de eerste € 5 miljoen eveneens door de provincie worden voor gefinancierd. Tevens is in de overeenkomst de ontbindende voorwaarde opgenomen dat de provincie de overeenkomst éézijdig kan opzeggen tot 1 december 2011 om u aldus de ruimte te geven om al dan niet in te stemmen met de uitgezette koers.

Wij zetten in op een maximale processturing van de sanering door de provincie. Het doel is zo te sturen dat de kosten binnen de geraamde € 38,2 mln blijven. Echter bij bodemsaneringen geldt dat afwijkingen naar beneden maar ook naar boven mogelijk zijn.

Op 15 september jl. heeft de gemeenteraad van de gemeente Moerdijk ingestemd met de ondertekening van de overeenkomst. Zodat nu ook de last onder bestuursdwang door de gemeente verstuurd wordt en de daadwerkelijke bodemsanering in gang gezet wordt.

6. Besluit financiële zekerheid

Met ingang van 10 november 2009 is het Besluit financiële zekerheid milieubeheer ingetrokken. Het Besluit financiële zekerheid moest ervoor zorgen dat de overheid niet opdraait voor de kosten van het verwijderen van afvalstoffen en andere milieuschade aan de bodem, indien het bedrijf zijn verplichtingen niet kon nakomen door bijvoorbeeld faillissement.

De afwikkeling van de brand bij Chemie-Pack heeft naar onze mening aangetoond dat het van belang is dat een dergelijke regeling hernieuwd wordt ingevoerd. In overleggen met het rijk zullen wij dan ook aankaarten dat een voorziening zoals het Besluit financiële zekerheid ellenlange discussies over bestuurlijke, juridische en financiële risico's tussen overheden kan voorkomen en daadkrachtig optreden van de overheid kan bevorderen.

Datum

16 september 2011

DIS-nummer

2806524

7. Voorkomen precedentwerking

Met de ervaring rond de nazorg van het incident Moerdijk constateren wij een groot hiaat in de wet- en regelgeving over de verantwoordelijke overheidslaag bij grote verontreinigingen ten gevolge van incidenten bij bedrijven. Bovendien zijn zoals hierboven gemeld geen financiële zekerheden voorzien. Het kan en zal niet zo zijn dat in volgende gevallen de provincie opnieuw in deze mate voorfinanciert. De impact van dergelijke grote incidenten is zodanig dat het zelfs een barrière kan oproepen bij gemeenten om dergelijke bedrijven binnen de gemeente te laten vestigen. Dat is vanuit het oogpunt van de sociaal- economische ontwikkeling zeer ongewenst.

Wij hebben daarom besloten tot een brief aan het kabinet waarin wij oproepen tot voorstellen aan de Tweede Kamer tot wijziging van de wetgeving en het treffen van adequate financiële voorzieningen.

Wij geven het kabinet in overweging om een adviescommissie in te stellen, die de nodige voorstellen doet.

Samenvattend kan gesteld worden dat de situatie rondom Chemie-Pack in Moerdijk uitzonderlijk is. De verantwoordelijkheid voor de sanering ligt bij de onderneming. Vanwege wetgeving en de effectiviteit en de doelmatigheid van het kostenverhaal op Chemie-Pack is naar onze beste juridische inschatting Moerdijk als gemeente verantwoordelijk en gehouden hier te handelen. Vanwege ontoereikende middelen kan zij dat niet doen en komen wij te hulp. Dit doen wij om een vertraging in noodzakelijk handelen te voorkomen en ook om te vermijden dat een juridisch steekspel tussen overheden tot oplopende kosten voor burgers leidt. Wij doen dat wel in het vertrouwen dat wij niet de enige overheid zijn die verantwoordelijkheid neemt, en dat ook het rijk zal bijdragen in de kosten zoals in de brief van de minister is aangegeven. Hierover wordt nader overleg gevoerd, dat naar wij hopen voor 1 november a.s. tot resultaten kan leiden. Daarom zijn wij, na ampele afweging, akkoord gegaan met voorfinanciering van de kosten die moeten worden gemaakt voor de bodemsanering.

8. Het voorstel

Wij stellen u voor te besluiten conform bijgaand ontwerp-besluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
de voorzitter

de secretaris

Datum

16 september 2011

DIS-nummer

2806524

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. W.G.H.M. Rutten

Auteurs:

Mw. P. de Paauw toestel (073) 680 8228, F.J. Donders toestel (073) 681 2987

Bijgevoegd treft u de volgende bijlagen aan:

1. Uitvoerings- en financieringsovereenkomst bodemsanering Chemie-Pack Moerdijk
2. Routeplanner voor aanpak grond- en grondwaterverontreiniging Chemie-Pack en omgeving
3. Brief minister Opstelten aan gemeente Moerdijk, in CC naar de provincie Noord-Brabant

Ontwerp-besluit 46/11 B

Voorgestelde
behandeling:
PS-vergadering : 23 september 2011

Onderwerp

Afwikkeling Brand Chemie-Pack Moerdijk

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten, d.d. 16 september 2011;

gelet op

- de brand die op 5 januari 2011 plaatsvond bij de Chemie-Pack grote gevolgen voor het milieu (waaronder grond en grondwater) heeft, welke dienen te worden opgeheven;
- de wettelijke verantwoordelijkheden voor (primair) gemeente Moerdijk en (secundair) de provincie Noord-Brabant;
- het feit dat op 3 maart 2011 lasten onder bestuursdwang zijn opgelegd aan Chemie-Pack Nederland B.V., Chemie-Pack Onroerend Goed B.V., de holding Gerard Spiering B.V. en de heer G. Spiering strekkende tot het nemen van maatregelen om schade aan de grond en het grondwater te voorkomen en, voor zover dit niet meer mogelijk is, ongedaan te maken;
- tot op heden aan deze lasten geen gevolg gegeven is door de aangeschreven (rechts-)personen;
- de bodemsanering dusdanige financiële consequenties heeft dat een Uitvoerings- en financieringsovereenkomst dient te worden gesloten tussen de provincie en de gemeente respectievelijk de bestuursorganen college van gedeputeerde staten en het college van burgemeester en wethouders;
- gelet op de maatschappelijke en bestuurlijke verantwoordelijkheid van de Provincie in het ongedaan maken van de gevolgen van de brand;

besluiten:

- kennis te nemen van de Uitvoerings en financieringsovereenkomst met de gemeente Moerdijk;
- kennis te nemen van de brief van de Minister van Veiligheid en Justitie
- het college te verzoeken om bij de begrotingsbehandeling op 11 november 2011 een voorstel over de voorfinanciering en het daarmee samenhangende dekkingsvoorstel voor te leggen

's-Hertogenbosch, 23 september 2011
Provinciale Staten van Noord-Brabant,
de voorzitter

de griffier

Datum

16 september 2011

Documentnummer

2806524

Directie

Ecologie

Bijlage(n)

3

UITVOERINGS- EN FINANCIERINGSOVEREENKOMST TEN AANZIEN VAN BODEMSANERING

In het kader van de afwikkeling van de brand bij Chemie-Pack 5 januari 2011 te Moerdijk

Partijen

1. De gemeente Moerdijk en (voor zover het hun publiekrechtelijke bevoegdheden betreft) het college van burgemeester en wethouders, te dezen vertegenwoordigd door de Burgemeester, de heer J.P.M. Klijs (voor zover het hun publiekrechtelijke bevoegdheden betreft daartoe gemachtigd bij besluit van Burgemeester en Wethouders, d.d. 22 augustus 2011

(hierna te noemen de “Gemeente”)

en:

2. De provincie Noord-Brabant en (voor zover het hun publiekrechtelijke bevoegdheden betreft) het college van gedeputeerde staten van de provincie Noord-Brabant, te dezen vertegenwoordigd door de Commissaris van de Koningin, handelend ter uitvoering van het GS besluit d.d. 22 augustus 2011

(hierna te noemen de “Provincie”)

Nemen in overweging dat,

1. De brand die op 5 januari 2011 plaatsvond bij Chemie-Pack grote gevolgen voor het milieu (in brede zin, dus inclusief volksgezondheid) heeft die, althans voor wat betreft de aanwezige bodemverontreiniging, dienen te worden opgeheven.
2. De afwikkeling van de gevolgen van de brand bij Chemie-Pack dusdanige financiële consequenties heeft dat deze Uitvoerings- en Financiëringsovereenkomst (hierna: de Overeenkomst) dient te worden gesloten tussen de Gemeente en de Provincie met betrekking tot de (voor-)financiering door de Provincie van de kosten voor de vereiste Bodemsanering en Bijkomende voorzieningen.
3. Deze overeenkomst in stand blijft onafhankelijk van de gevolgen en uitkomst van de gekozen juridische procedure(s) ten aanzien van de Bodemsanering en Kostenverhaal.
4. De (voor-)financiering door de Provincie niet wegneemt dat de kosten van de Bodemsanering zo nodig door inzet van juridische dwangmiddelen door de Gemeente en/of de Provincie al dan niet in het kader van Kostenverhaal voor rekening zullen worden gebracht van derden, in het bijzonder Chemie-Pack.

Hierbij is uitgangspunt dat Chemie-Pack en/of aan Chemie-Pack gelieerde vennootschappen in beginsel de Bodemsanering moeten uitvoeren, maar Partijen er vooralsnog van uit gaan dat zij daaraan onvoldoende uitvoering zal/zullen geven.

5. Partijen zich inspannen om in goede samenspraak en in onderlinge overeenstemming, in het bijzonder ook met behulp van de inzet van de Stuurgroep en de Werkgroep, de Bodemsanering, de Bijkomende Voorzieningen en het Kostenverhaal te realiseren.

Komen als volgt overeen

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In deze Overeenkomst gelden de volgende omschrijvingen van gebruikte begrippen:

Apparaatskosten

Dit betreffen alle aan de Bodemsanering, Bijkomende voorzieningen en Kostenverhaal gerelateerde kosten gemaakt door zowel interne medewerkers van de Gemeente als medewerkers die worden ingehuurd door de Gemeente ten behoeve van de werkzaamheden genoemd in 5.1. Tevens vallen hieronder indirecte kosten, zoals kosten t.b.v. informatieavonden, kosten t.b.v. communicatie en reprokosten voor zover gerelateerd aan de voorbereiding en uitvoering van de Bodemsanering, Bijkomende voorzieningen en Kostenverhaal.

Bijkomende voorzieningen

Voorzieningen vereist voor de juiste uitvoering van de Bodemsanering zoals de uitvoering van noodzakelijke bodemonderzoeken.

Beveiligingsmaatregelen

Maatregelen ter voorkoming van verspreiding van de grondwaterverontreiniging aanwezig op de locatie waar de Bodemsanering plaatsvindt of gaat plaatsvinden, zoveel als redelijkerwijs mogelijk te voorkomen (damage-controll). De instandhoudingstermijn van de beveiligingsmaatregelen na in werking stelling is circa 1 jaar en in ieder geval tot aan het moment dat sprake is van een volwaardige grondwatersanering. De technische uitwerking is beschreven in de routeplanner.

Bodemsanering

Totale bodemsanering, waaronder het treffen van Beveiligingsmaatregelen, binnen en buiten de inrichting van Chemie-Pack aan de Vlasweg 4 te Moerdijk, met inzet door de Gemeente van artikel 17.1 Wet milieubeheer en artikel 13 Wet bodembescherming, waarmee de gevolgen van de brand en de gevolgen van de bestrijding van de brand voor de bodem (grond en grondwater) ongedaan worden gemaakt.

Kostenverhaal

De (administratiefrechtelijke juridische) acties die door de Gemeente zullen worden ondernomen om de kosten van de Bodemsanering en Bijkomende voorzieningen zoveel als wettelijk mogelijk op derden te verhalen.

Overeenkomst

De onderhavige Uitvoerings- en Financieringsovereenkomst.

Stuurgroep

Groep van bestuurlijke vertegenwoordigers van Gemeente en Provincie die de (uitvoerings-)besluiten moeten nemen omtrent de uitvoering van de Bodemsanering.

Werkgroep

Groep van ambtelijke vertegenwoordigers van Gemeente en Provincie die de (uitvoerings-)besluiten ten behoeve van de Stuurgroep voorbereiden en vervolgens de genomen (uitvoerings-)besluiten zullen effectueren omtrent de uitvoering van de Bodemsanering.

Artikel 2 Doel bestuurlijk samenwerken

2.1 Het doel van de Overeenkomst is zorg dragen voor een goede bestuurlijke voorbereiding van de uitvoering van de Bodemsanering, het vastleggen van afspraken over de samenwerking tussen Partijen ten aanzien van onder andere de afstemming van de publiekrechtelijke bevoegdheden in de voorbereiding en uitvoering van de Bodemsanering.

2.2 De Overeenkomst tussen Partijen dient te leiden tot:

- i. Uitvoeren van feitelijke werkzaamheden om overwegingen 1 t/m 5 te realiseren.
- ii. Ter beschikking stellen van voldoende personele capaciteit door Partijen voor het tijdig verkrijgen van benodigde uitvoeringsbesluiten en het doorlopen van de benodigde (plan-) procedures.
- iii. Bevorderen en behouden van maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak.
- iv. Continuïteit in de aanpak van de Bodemsanering en het bestuurlijke proces en van integraal behoorlijk bestuur.
- v. Continuïteit in de afwikkeling van de publiekrechtelijke taken ten behoeve van de Bodemsanering, resulterend in uitvoeringsbesluiten.
- vi. Meerwaarde voor een goede bestuurlijke verantwoording binnen de eigen (bestuurlijke) organisatie.
- vii. Organisatie van slagkracht en afstemming over de wijze van uitvoering van de Bodemsanering.
- viii. Duidelijke en transparante rolverdeling tussen Partijen met behoud van eigen verantwoordelijkheid en bevoegdheid.

Artikel 3 Overige doelen

Tevens heeft deze Overeenkomst tot doel zorg te dragen voor een goede juridische basis voor de uitvoering van de Bodemsanering en het vastleggen van financiële afspraken tussen Partijen ten aanzien van de uitvoering van de publiekrechtelijke bevoegdheden gericht op de voorbereiding en uitvoering van de Bodemsanering.

Artikel 4 Bestuursrechtelijke en civielrechtelijke aanpak Bodemsanering, Bijkomende voorzieningen en Kostenverhaal

- 4.1 Partijen spannen zich maximaal in om publiekrechtelijke medewerking te verkrijgen en/of te verlenen voor de realisatie van de Bodemsanering en de eventueel daarmee samenhangende Bijkomende voorzieningen, alsmede het realiseren van Kostenverhaal onverminderd de publieke (wettelijke) taken en verantwoordelijkheden waaraan Partijen gebonden zijn.
- 4.2 Partijen zullen ten behoeve van de uitvoering van de Bodemsanering en de eventueel daarmee samenhangende Bijkomende voorzieningen (de wettelijke termijnen bij) publiekrechtelijke procedures, inclusief eventuele wettelijke coördinatieprocedures, zo efficiënt mogelijk doorlopen. Er is een "Routeplanner voor aanpak grond- en grondwaterverontreiniging Chemie-Pack en omgeving" opgesteld die bij Partijen genoegzaam bekend is, waarin een beeld is gegeven van de zogenaamde "marsroute" van de saneringsaanpak en de termijnen van de grond- en grondwaterverontreiniging. Partijen zullen die routeplanner als uitgangspunt nemen. De Werkgroep zal een draaiboek opstellen voor het doorlopen van deze procedure(s) waarin ook de provinciale procedures worden meegenomen die noodzakelijkerwijs dienen te worden doorlopen.
- 4.3 Partijen zullen bij de uitvoering van de Bodemsanering en de eventueel daarmee samenhangende Bijkomende voorzieningen komen tot maximale onderlinge afstemming van de inhoud van het plan van aanpak en de in het kader van de (uitvoering van de) Bodemsanering (eventueel) benodigde meldingen, vergunningen en besluiten.
Deze afstemming vindt plaats in de Stuurgroep, waarbij de Werkgroep zorg draagt voor de afstemming van de beantwoording van naar voren gebrachte zienswijzen, van de afstemming van het indienen van verweerschriften tegen ingestelde beroepen.
De Werkgroep draagt tevens zorg voor voorbereiding van besluitvorming in de Stuurgroep omtrent (de uitvoering van) de Bodemsanering, de Bijkomende voorzieningen en het Kostenverhaal, en voor de uitvoering van hetgeen door de Stuurgroep wordt besloten.
- 4.4 Partijen zullen zich in zijn algemeenheid inspannen en medewerking verlenen om de coördinatie van eventuele meldingen, vergunningen en (andere) besluiten te doen slagen, opdat de voor de realisatie van de Bodemsanering benodigde meldingen tijdig worden gedaan en/of vergunningen en/of andere besluiten tijdig zullen worden verleend of genomen.
- 4.5. De Gemeente en Provincie zullen gezamenlijk bezien hoe Kostenverhaal kan worden geoptimaliseerd. De Gemeente zal de Provincie te allen tijde tijdig op de hoogte brengen van alle door de Gemeente te voeren procedures ter zake van de Bodemsanering en Kostenverhaal en de Provincie in dat verband tijdig de stukken toesturen ter advisering en beoordeling door de Provincie. De Gemeente zal de Provincie tevens tijdig op de hoogte brengen van andere naar het oordeel van de Gemeente van belang zijnde informatie.
- 4.6. De Provincie zal de Gemeente te allen tijde tijdig op de hoogte brengen van alle door de Provincie te voeren procedures ter zake van de Bodemsanering en Kostenverhaal en de Gemeente in dat verband

tijdig de stukken toesturen ter advisering en beoordeling door de Gemeente. De Provincie zal de Gemeente tevens tijdig op de hoogte brengen van andere naar het oordeel van de Gemeente van belang zijnde informatie.

Artikel 5 Financiering bodemsanering

- 5.1 De Provincie verleent aan de Gemeente bij wijze van (voor-)financiering dekking voor de kosten van voorbereiding en uitvoering van Bodemsanering en van voorbereiding en uitvoering van Bijkomende voorzieningen, van kosten gemoeid met Kostenverhaal, alsmede van Apparaatskosten en van juridische kosten voor zover deze Apparaatskosten en juridische kosten gerelateerd zijn aan de voorbereiding en uitvoering van de Bodemsanering, Bijkomende voorzieningen en Kostenverhaal.
Indien de BTW ten aanzien van gemaakte kosten voor de Gemeente terug te vorderen is, zal de dekking van genoemde kosten voorzien in een dekking excl. BTW. Indien de BTW ten aanzien van gemaakte kosten voor de Gemeente niet terug te vorderen is, zal genoemde dekking van het bedrag voorzien in een dekking incl. BTW.
- 5.2 De Provincie zal aan de Gemeente maandelijks vooraf een voorschot betalen ter hoogte van de in de komende maand door Partijen geraamde kosten van Bodemsanering en van Bijkomende voorzieningen, Apparaatskosten en kosten gemoeid met Kostenverhaal, alsmede van apparaatskosten voor zover gerelateerd aan de voorbereiding en de uitvoering van Bodemsanering en Kostenverhaal en van de kosten van juridische bijstand.
Partijen stellen in onderling overleg een liquiditeitsschema op basis waarvan de hoogte van het maandelijks te betalen voorschot wordt bepaald. Dit liquiditeitsschema wordt aan het begin van elk kalenderkwartaal door Partijen geactualiseerd.
Mochten de te verwachten maandelijks uitgaven 25% afwijken van dit liquiditeitsschema, dan zal maandelijks het verschil worden verrekend met het voorschot voor de eerstkomende maand.
- 5.3 Ten einde betaling van door de Gemeente gemaakte kosten, zoals in artikel 5.1 bedoeld, mogelijk te maken dient de Gemeente de door haar betaalde facturen maandelijks in. Verrekening tussen ontvangen voorschot en facturen vindt plaats binnen 4 weken na ontvangst van de facturen. Voor de betaling van apparaatkosten zoals in artikel 5.1 bedoeld, maken Partijen nog nadere afspraken.
- 5.4 De Provincie zal ter zake van ingediende facturen jaarlijks een accountantsverklaring vragen aan de Gemeente. Kosten van de afgifte van een dergelijke verklaring zijn voor de Gemeente.
- 5.5 Op het eerste verzoek van de Provincie dient de Gemeente haar medewerking te verlenen aan het cederen van (toekomstige) vorderingen die de Gemeente ten aanzien van derden geldend zou kunnen maken ter zake van de kosten van Bodemsanering en Bijkomende voorzieningen en andere kosten die (op enigerlei wijze) gerelateerd zijn aan de brand bij Chemie-Pack.
- 5.6 Bij de (voor-)financiering is Kostenverhaal uitgangspunt. De (voor-)financiering opgenomen in dit artikel is of wordt echter niet afhankelijk gesteld van de uitkomst van de procedures aangaande en het feitelijk te realiseren van Kostenverhaal. Indien het Kostenverhaal geheel of gedeeltelijk succesvol zal zijn, zullen de

daaruit voortvloeiende gelden door de Gemeente aan de Provincie worden voldaan en wel binnen 4 weken na ontvangst ervan. Indien de Gemeente en de Provincie gezamenlijk van oordeel zijn dat Kostenverhaal niet, niet tijdig of niet volledig succesvol zal zijn, zal deze (voor-)financiering aan de Gemeente worden omgezet in een definitieve dekking voor de Gemeente van alle door de Gemeente gedragen kosten als genoemd in artikel 5.1.

5.7 De totale kosten zoals genoemd in artikel 5.1 bedragen naar verwachting exclusief BTW € 38.200.000 (zegge: achtendertigmiljoen tweehonderdduizend euro).

Partijen zullen zich tot het uiterste inspannen om de kosten van Bodemsanering vermeerderd met de daaraan gelieerde kosten zoals genoemd in artikel 5.1 binnen het bedrag van exclusief BTW € 38.200.000 (zegge: achtendertigmiljoen tweehonderdduizend euro) te houden.

De Provincie zal bij overschrijding van dit bedrag de kosten van de Bodemsanering en de hieraan gelieerde kosten voor het overige genoemd in artikel 5.1. dekken tot een bedrag van maximaal exclusief BTW € 43.200.000 (zegge: drieënveertig miljoentweehonderdduizend euro) overeenkomstig de bepalingen van deze overeenkomst.

Indien de totale kosten van de Bodemsanering evenals de aan de Bodemsanering gelieerde kosten voor het overige genoemd in artikel 5.1 een bedrag ter grootte van exclusief BTW € 43.200.000 (zegge: drieënveertig miljoentweehonderdduizend euro) overschrijden, treden partijen in nader overleg over de alsdan te maken afspraken. Provincie en Gemeente zullen op dat moment eveneens gezamenlijk in overleg treden met het Rijk en, ieder voor zover zulks op haar weg ligt, bevorderen dat financiering van het Rijk wordt verkregen ter dekking van de (meer-) kosten van de Bodemsanering.

Artikel 6 Aanvulling en/of wijziging Bestuurlijke Samenwerkingsovereenkomst

6.1 Iedere Partij is gerechtigd een voorstel tot wijziging en/of aanvulling van de Overeenkomst aan de andere Partij voor te leggen.

6.2 Wijziging en/of aanvulling van de Overeenkomst geschiedt alleen met een door alle Partijen ondertekende schriftelijke verklaring en instemming.

Artikel 7 Geschillenbeslechting

7.1 Eventuele geschillen in verband met de uitvoering van deze Overeenkomst worden in de Werkgroep tot een oplossing gebracht, waarbij Partijen niet tussentijds over het geschil met derden zullen communiceren. Een geschil is aanwezig indien een der Partijen dat stelt. Partijen zullen zich maximaal inspannen om het geschil op te lossen.

7.2 Indien een geschil niet in onderling overleg tot een oplossing wordt gebracht, zullen de Partijen het geschil, door tussenkomst van de Stuurgroep, binnen hun organisatie voorleggen op het daartoe passende bestuursniveau, waarbij Partijen aansluitend met alle bestuurlijke inzet en mogelijkheden zullen trachten alsnog tot een oplossing van het geschil te komen.

- 7.3 Indien een geschil evenmin tot een oplossing kan worden gebracht langs de weg die in artikel 7.2 wordt geschetst, staat het de meest gereede partij vrij het geschil voor te leggen aan de bevoegde Nederlandse rechter.

Artikel 8 Inwerkingtreding en looptijd

- 8.1 Deze Overeenkomst treedt in werking op de dag volgende op die waarop deze Overeenkomst door en namens de Partijen is ondertekend, en werkt voor zover mogelijk terug tot 1 juni 2011.
- 8.2 De Overeenkomst eindigt met het einde van de juridische en financiële procedures, van de uitvoering van de Bodemsanering en van de uitvoering van het Kostenverhaal.
- 8.3 De (uitvoering van de) Bodemsanering eindigt als het terzake bevoegde gezag heeft ingestemd met het laatste opgestelde evaluatieverslag.
- 8.4 Onverminderd het bepaalde in artikel 8.2 eindigt deze Overeenkomst voorts door een eenzijdige, schriftelijke, opzegging door de Provincie, met inachtneming van een opzegtermijn van 1 (zegge: één) maand, zonder dat de Provincie een reden voor opzegging behoeft te geven en zonder dat de Provincie aan de Gemeente enige schade dient te vergoeden, in welk verband heeft te gelden dat de Provincie verplicht blijft om de financiële verplichtingen die de Gemeente gedurende de looptijd van deze Overeenkomst heeft aangegaan ter zake van de Bodemsanering (waaronder mede worden verstaan: Beveiligingsmaatregelen) en de Bijkomende voorzieningen ook wanneer de Overeenkomst door opzegging is beëindigd, volledig financieel te compenseren en de gemeente te vrijwaren van mogelijke schade en kosten door aansprakelijkheden jegens derden in verband met eventueel niet (verder of niet volledig) uitvoeren van saneringswerkzaamheden.
- De Gemeente zal zich tot het uiterste inspannen teneinde de in de eerste volzin van deze bepaling bedoelde financiële verplichtingen te minimaliseren.
- Indien en voor zover de Gemeente na de beëindiging van deze Overeenkomst, zoals bedoeld in de eerste volzin van deze bepaling, op grond van één of meer niet te herroepen besluiten gehouden is de Bodemsanering geheel of gedeeltelijk voort te (laten) zetten, zullen de kosten die zijn gemoeid met deze gehele of gedeeltelijke voortzetting van de Bodemsanering overeenkomstig deze Overeenkomst door de Provincie aan de Gemeente worden vergoed, voor zover niet anderszins vergoeding van deze kosten aan de orde is. De Gemeente zal zich inspannen om de betrokken besluiten te wijzigen of te herroepen, voor zover zulks rechtens mogelijk is en in overleg met de Provincie.
- De in dit artikellid genoemde opzegmogelijkheid vervalt onherroepelijk op 1 december 2011.
- 8.5 Alle gevolgen die voortvloeien uit deze Overeenkomst en die naar hun aard geacht worden door te werken of eventueel ontstaan na beëindiging van deze Overeenkomst, worden afgehandeld overeenkomstig het bepaalde in deze Overeenkomst, in welk verband in het bijzonder heeft te gelden dat op de Provincie en de Gemeente, met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 4 en 5 van deze Overeenkomst, de plicht blijft rusten tot Kostenverhaal op derden voor wat betreft de financiële middelen die de Provincie op grond van deze Overeenkomst ter zake van de Bodemsanering en de Bijkomende voorzieningen aan de Gemeente ter beschikking stelt dan wel heeft gesteld.

Artikel 9 Evaluatie

- 9.1 Partijen zullen de uitvoering en werking van deze Overeenkomst jaarlijks evalueren, te rekenen vanaf het moment dat de Overeenkomst in werking treedt.
- 9.2 De Gemeente neemt het initiatief tot de jaarlijkse evaluatie en betreft alle Partijen hierbij. Aansluitend verzorgt de Gemeente het verslag. Indien de meningen van Partijen omtrent de evaluatie of de uitkomsten daarvan verschillen, vermeldt het verslag de verschillende meningen.
- 9.3 De Gemeente zal het verslag telkens uiterlijk op een nader door Partijen te bepalen tijdstip aan de Partijen aanbieden.
- 9.4 Indien als gevolg van de evaluatie of om andere redenen de Overeenkomst dient te worden aangepast, wordt daartoe zo spoedig mogelijk overgegaan met inachtneming van artikel 6 lid 2.
- 9.5 Na afloop van alle procedures en uitvoering van de bodemsanering vindt een eindevaluatie plaats.

Getekend in tweevoud

Gemeente Moerdijk en het college van burgemeester en wethouders

_____	_____	_____
Burgemeester, de heer J.P.M. Klijs	Plaats	Datum

Provincie Noord-Brabant en het college van gedeputeerde staten

_____	_____	_____
Commissaris van de Koningin, Prof. Dr. W.B.H.J. van de Donk	Plaats	Datum

Routeplanner voor aanpak grond- en grondwaterverontreiniging Chemie-Pack en omgeving

Locaties:

Vlasweg 2, 4 en 6 Moerdijk
Oostelijke Randweg 3, 5 en 48 te Moerdijk
Openbare gebieden Vlasweg te Moerdijk

Opdrachtgever:

Gemeente Moerdijk
Postbus 4
4760 AA Zevenbergen

Opgesteld door:

V&S Milieu Adviseurs bv
Regionale Milieudienst West-Brabant
in samenwerking met de Provincie Noord-Brabant

Contactpersonen:

dhr. R. Somers (V&S)
dhr. J. Kemperman (RMD)

Datum rapport : 22 augustus 2011

Inhoudsopgave

1. INLEIDING.....	1
2. UITGANGSPUNTEN EN RANDVOORWAARDEN.....	2
2.1. Motivatie gebiedsindeling.....	2
2.2. Terreingegevens	2
2.3. Algemene uitgangspunten	3
2.4. Gebiedsspecifieke randvoorwaarden.....	5
3. TOELICHTING BODEMSANERING.....	9
3.1. Algemeen	9
3.2. Fase 1: onderzoek en voorbereiding uitvoering.....	9
3.3. Fase 2: contractvorming en uitvoering bodemsanering	11
3.4. Fase 3: evaluatie en nazorg.....	12
4. TERMIJNEN EN PLANNING	13
4.1. Termijnen	13
4.2. Planning per deelgebied	14
4.3. Samenloopaspecten.....	16

Bijlagen

Bijlage 1:	Overzichtstekening Chemie-Pack en omgeving Tekening bluswatercontour
Bijlage 2:	Dossier milieukundige bodemonderzoeken 1989-2011
Bijlage 3:	Generiek planningsschema
Bijlage 4:	Globale planningsschema's afzonderlijke deelgebieden
Bijlage 5:	Planningsschema samenloop deelgebieden

1. INLEIDING

Op woensdag 5 januari 2011 heeft zich een ongewoon voorval voorgedaan binnen de inrichting van Chemie-Pack Nederland B.V. (hierna: Chemie-Pack), gelegen aan de Vlasweg 4 (4782 PW) te Moerdijk. Het betrof een grote brand als gevolg waarvan grote hoeveelheden chemicaliën en bluswater, verontreinigd met chemicaliën, verspreid zijn op en in de omgeving van Chemie-Pack. Het gaat dan om tenminste het terrein van Chemie-Pack (Vlasweg 4), de terreinen van de naastgelegen inrichtingen, ERS (Vlasweg 2), "Wärtsila" (Vlasweg 6) en "Martens en Van Oord" (verder MVO, Oostelijke Randweg 48) en "OBM" (Oostelijke Randweg 5) en het perceel Oostelijke Randweg 3 te Moerdijk (tussen terrein "Chemie-Pack" / ERS en terrein "Martens en Van Oord"), alsmede diverse openbare gebieden zoals wegen, fiets- en voetpaden, groenstroken, de spoorlijn en omliggende sloten. Als gevolg van dit ongewone voorval is de bodem verontreinigd geraakt met diverse stoffen. Het betreft een cocktail van chemicaliën met onder andere hoge concentraties benzeen, toluen, ethylbenzeen, m,p-xyleen, o-xyleen, naftaleen en tetrachlooretheen. Kenmerkend voor deze cocktail is dat er stoffen in voorkomen met verschillende (bodem)chemische, fysische (opdrijven, oplossen, zakken) en toxicologische eigenschappen. Deze bodemverontreiniging zal zich bij het uitblijven van passende maatregelen verder verspreiden, ook in de richting van thans nog schoon grondwater.

Onderhavige routeplanner geeft een beeld van de zogenaamde "marsroute" van de saneringsaanpak en de termijnen van de aanpak van de grond- en grondwaterverontreiniging. De voorliggende routeplanner ziet op de wijze van aanpak van de verontreinigingen ontstaan als gevolg van voornoemd ongewoon voorval en ziet derhalve op het plan van aanpak zoals bedoeld in de door de gemeente Moerdijk uitgevaardigde last onder bestuursdwang van 3 maart 2011.

Concreet is met de thans bekende gegevens de meest voor de hand liggende aanpak geschetst op basis waarvan zogenaamde "redelijke" en voor Chemie-Pack c.s. (hierna "Chemie-Pack") feitelijk na te komen voorbereidings- en uitvoeringstermijnen kunnen worden gesteld. Het spreekt voor zich dat hierbij een aantal aannames is gedaan waarbij overigens is uitgegaan van de doelstelling van de artikelen 17.1 Wet milieubeheer (Wm) en 13 Wet bodembescherming (Wbb); het zoveel mogelijk ongedaan maken van de ontstane bodemverontreiniging en de directe gevolgen ervan. Er is uitgegaan van een nadrukkelijke risicoreductie én vrachtverwijdering (nazorg en gebruiksbeperkingen voorkomen) daar waar mogelijk en wenselijk én van aangepaste uitgangspunten als dat redelijkerwijs onvermijdelijk is (bijv. onder loods perceel sectie C 1602). In het document is de aanpak van de sloten in de omgeving van het terrein van Chemie-Pack buiten beschouwing gelaten alsmede de sloop en ruiming van het terrein van Chemie-Pack en de zich daarop bevindende opstallen.

Bij de opstelling van de onderhavige routeplanner is rekening gehouden met de grote diversiteit in achtergrond, kennis en ervaring van de lezers.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een korte en bondige opsomming gegeven van de algemene en tevens de gebiedsspecifieke uitgangspunten. In hoofdstuk 3 worden de stappen van voorbereiding, uitvoering en afronding/nazorg kort toegelicht. In hoofdstuk 4 worden de termijnen per voorbereidings- en uitvoeringsfase nader uitgewerkt en wordt voor zowel het noodzakelijk geachte grondwaterbeheersingssysteem – een beveiligingsmaatregel – als de afzonderlijke grond- en grondwatersaneringen een globale planning en prioritering gegeven.

Volledigheidshalve zij nog opgemerkt dat daar waar in dit document de termen als "sanering", "saneren", "saneringsmaatregel", "saneringsaanpak" of vergelijkbare termen worden gebruikt, bedoeld zijn de maatregelen in de zin artikel 17.1 Wet milieubeheer (Wm) en artikel 13 Wbb oftewel maatregelen gericht op het beperken en zoveel als redelijkerwijs mogelijk ongedaan maken van de ontstane bodemverontreiniging en de directe gevolgen daarvan.

2. UITGANGSPUNTEN EN RANDVOORWAARDEN

2.1. MOTIVATIE GEBIEDSINDELING

De indeling van de gebieden is in eerste instantie gebaseerd op de eigendoms- en/of gebruikssituatie van de betrokken percelen, bedrijfslocatie en bedrijfsvoering. Het ongedaan maken van de veroorzaakte bodemverontreiniging zou in één fase en uitgaande van het gehele verontreinigde gebied kunnen worden uitgevoerd. Aangezien de omstandigheden en de dynamiek binnen elk van de betrokken kadastrale percelen anders is of kan zijn, lijkt een indeling per deelgebied echter beter uitvoerbaar. Tevens is er onderscheid gemaakt in grond en grondwater, aangezien een grondsanering een andere procesgang kent dan een grondwatersanering.

Met betrekking tot de sloten wordt opgemerkt dat deze geen onderdeel uitmaken van deze routeplanner en in een ander kader door het betrokken waterschap worden opgepakt.

Vanwege de bedrijfsvoering is het niet uit te sluiten dat er per deelgebied nog een (deel)fasering noodzakelijk is. Derhalve is er in deze routeplanner voor gekozen om de bodemverontreiniging veroorzaakt door het ongewoon voorval, op te delen in de volgende vijf deelgebieden, namelijk:

1. bovengrond bedrijfsterrein MVO (ondergrond loopt t.z.t. mee met de grondwaterbeheersing en -sanering) (zie onder 5);
2. grondsanering openbaar gebied (voorzijde Chemie-Pack en Wärtsila);
3. grondsanering bedrijfsterrein Wärtsila;
4. grondsanering Chemie-Pack;
5. grondwaterbeheersing (5a) en grondwatersanering (5b).

De verschillende deelgebieden zijn aangeduid op een overzichtstekening in bijlage 1. De bedrijfsterreinen ten oosten van Chemie-Pack, namelijk ERS en de noordelijk daarvan gelegen bedrijfshal, worden toegevoegd aan deelgebied 5 grondwaterbeheersing en -sanering.

2.2. TERREINGEGEVENS

In onderstaande tabel zijn de meest relevante terreingegevens weergegeven.

Onderwerpen	MVO/OBM	Wärtsila	Chemie-Pack	ERS en hal noord (leeg)	Openbaar gebied
Eigenaar/gebruiker	Havenschap Moerdijk / OBM-MVO holding bv en OBM beheer bv	Mevrouw C.M.B Roobol (1604) Stichting bewaarder distri-fonds (1602)	Chemie-Pack onroerend Goed BV	Havenschap Moerdijk / (1408/1474) Stichting bewaarder distri-fonds (1559)	Pro-rail/ Havenschap Moerdijk
Hoofdgebruik	Op- en overslag zand en grind	Opslag machine-onderdelen	Chemische industrie	Staal kabel fabriek / leegstaande hal	Infrastructuur
Gebruik na sanering	Nieuwbouw loods MVO/OBM	Herbouw complex	Onbekend	ongewijzigd	Herstel oude situatie
Kadastraal (Klundert sectie C)	2141 (MVO) 2140 (OBM)	1604 (Vlasweg 6) / 1602 = hal noord Chemie-Pack	1410, 1470, 1471,1473,1558,1603	1408, 1474, 1559	2154, 2155
Oppervlak(ha) totaal/bluswater-contour	(zuid): 3,8 / 60% (zuid):1,5 / 50%	1,35 / 100% 0,4 / 100 %	2 / 100%	2.92 / 3 % 1,8 / 2 %	strook 20 meter t.h.v. Chemie-Pack / Wärtsila
Verhard/onverhard	0 % / 100%	80%	98% / 2 %	90% / 10%	60 % / 40 %
Grondwaterstand	0,5 m-mv	0,75 m-mv	1 m-mv	1 / 0,5 m-mv	1 m-mv
Impact sanering	deel terrein, gefaseerde uitvoering	volledig terrein	volledig terrein	grondwater-sanering	Weg- en rail-infrastructuur
Betrokkenen	eigenaar / gebruikers	eigenaar	eigenaar / verzekeraars	eigenaar / gebruikers	Gemeente, Pro-rail, Havenschap

2.3. ALGEMENE UITGANGSPUNTEN

Naar aanleiding van de brand bij Chemie-Pack is door de provincie Noord-Brabant een aantal bodemonderzoeken uitgevoerd waarvan de resultaten zijn vastgelegd in de onderstaande rapporten, namelijk:

1. "Inspectie van de bodem middels bodemonderzoek op en rondom de locatie van Chemie-Pack, Vlasweg 4 Moerdijk; bureau Milieumetingen provincie Noord-Brabant, d.d. 16 april 2011 (kenmerk 2011-0042-B-H);
2. "Inspectie van de bodem middels bodemonderzoek op de locatie van Martens en Van Oord n.a.v. de brand bij Chemie-Pack te Moerdijk, Oostelijke Randweg 5 Moerdijk; bureau Milieumetingen provincie Noord-Brabant, d.d. 11 juli 2011 (kenmerk 2011-0118-B-H);
3. "Inspectie van de bodem middels bodemonderzoek op en rondom de locatie van Chemie-Pack, Vlasweg 4 Moerdijk; bureau Milieumetingen provincie Noord-Brabant, d.d. 11 juli 2011 (kenmerk 2011-0119-B-H). Dit rapport is een vervolg op 1.;
4. "Inspectie van de bodem middels bodemonderzoek ter plaatse van het openbaar gebied, n.a.v. de brand bij Chemie-Pack te Moerdijk, t.h.v. Vlasweg 4 en 6 Moerdijk; bureau Milieumetingen provincie Noord-Brabant, d.d. 11 juli 2011 (kenmerk 2011-0137-B-H);

Met de vaststelling van de aangetroffen bodemverontreiniging zoals beschreven in bovengenoemde rapporten is tegelijkertijd het bodemdossier van het betreffende gebied beoordeeld. Het bodemdossier geeft een totaalbeeld van de kwaliteit van de bodem voorafgaand aan het ongewone voorval. Een overzicht van de onderliggende rapporten is opgenomen in bijlage 2. Gesteld kan worden dat ten opzichte van deze zogenaamde "nulsituatie bodemkwaliteit" met de rapportages van de provincie Noord-Brabant is aangetoond dat als gevolg van het ongewone voorval de bodem verontreinigd is geraakt. Voorlopig spreidt, zoals is gesteld in paragraaf 2.1, de bodemverontreiniging (grond en grondwater) zich uit over diverse bedrijfsterreinen en het openbare gebied.

Artikel 17.1 Wm en Artikel 13 Wbb schrijven voor dat de nadelige gevolgen voor het milieu, waaronder begrepen de grond en het grondwater, als gevolg van het ongewone voorval zo spoedig als mogelijk ongedaan moeten worden gemaakt. Voor de aanpak van de grond- en grondwatersaneringen (gefaseerd) gelden op zichzelf een aantal algemene uitgangspunten die, zoals hieronder gerubriceerd, gezamenlijk tevens een beeld verschaffen van de saneringsaanpak. De uitgangspunten zijn gerubriceerd naar milieuhygiënische, procedurele, organisatorische, technische en contractuele factoren.

Milieuhygiënisch

1. de bovengrond wordt binnen de zogenaamde bluswatercontour als potentieel verontreinigd beschouwd met (niet) genormeerde stoffen, die heterogeen verspreid kunnen zijn/voorkomen;
2. hetzelfde geldt voor het grondwater met dien verstande dat met name het freatisch grondwater tot een diepte van 3 m-mv (boven de kleilaag) verontreinigd is geraakt, waarbij rondom het terrein van Chemie-Pack sprake is van drijfslagen met puur product;
3. er is sprake van een hoge grondwaterstand (0,5-1 m-mv) en gezien vanaf Chemie-Pack is er sprake van een alzijdige afstroming in alle windrichtingen;
4. Op basis van recente bevindingen door het Waterschap Brabantse Delta en een beoordeling door de RMD West Brabant¹ dient er terdege rekening mee gehouden te worden dat verontreinigende stoffen in het grondwater op korte termijn het oppervlaktewater van de nabijgelegen sloten bereiken. Hierdoor ontstaan directe contactmogelijkheden met de stoffen, wordt stankklachten verwacht en is waterkwaliteit van ontvangende grotere oppervlaktewateren (Rode Vaart) ernstig in het geding. Tevens zal Rijkswaterstaat dan de lozingen van sloten op ruim ontvangende oppervlaktewater verbieden, hetgeen leidt tot hoge verwerkingskosten van het slootwater;
5. de risiconormering en doelstellingen voor herstel dienen nog nader te worden uitgevoerd voor (nog) niet genormeerde stoffen. De provincie Noord-Brabant heeft hiertoe het RIVM opdracht gegeven. In het RIVM-advies zal tevens worden ingegaan op de vraag welk (risico)niveau van na sanering achtergebleven restverontreinigingen in grond en grondwater acceptabel zijn;

¹ Notitie "Oppervlaktewaterverontreiniging ter hoogte van de sloten rondom Chemie-Pack, RMD West-Brabant, 18 augustus 2011

6. de hoofddoelstelling bij het ongedaan maken van de grondverontreiniging is het realiseren van nadrukkelijke risicoreductie én vrachtverwijdering van de als gevolg van het ongewoon voorval aangetroffen verontreinigingen, teneinde deze verontreinigingen zoveel als redelijkerwijs mogelijk ongedaan te maken. De thans voorliggende aanpak is het ontgraven van de verontreinigde grond met als uitgangspunt een ontgravingsdiepte van 0,5 m-mv (gerelateerd aan de contactzone voor de bestemming "industrie"), tenzij de grondwaterstand lager staat dan 0,5 m-mv. Dan geldt als ontgravingsdiepte de grondwaterstand ten einde nalevering van de in de bovengrond aangetroffen verontreinigde stoffen te voorkomen;
7. om te voorkomen dat nog andere thans onbekende en potentieel risicovolle stoffen aanwezig blijven, wordt alle te ontgraven verontreinigde grond afgevoerd naar een verwerker. Het herschikken van grond alsmede het stand-still principe zijn beide niet van toepassing;
8. sloten (bodem en taluds) maken geen onderdeel uit van de geschetste aanpak.

Procedureel

9. er kan geen goedkeuringsprocedure onder artikel 13 Wbb verplicht worden opgelegd, nu het gaat om een nieuwe verontreiniging van na 1 januari 1987. Ook kan het niet verplicht worden gesteld dat na afronding van de saneringsmaatregelen een sanerings- of evaluatieverslag in de zin van artikel 39c Wbb wordt ingediend bij het bevoegd gezag. Wel dient Chemie-Pack correcte uitvoering te geven aan de opgelegde last; beperken en zoveel als redelijkerwijs mogelijk ongedaan maken van de verontreinigingen. Teneinde te kunnen vaststellen of de doestelling van artikel 17.1 en artikel 13 Wbb conform last is gerealiseerd zal het eindresultaat wel moeten worden beoordeeld. De provincie neemt deel in een projectgroep "Nazorg en herstel Chemie-Pack" en heeft in het kader van onder meer haar bevoegd gezagtaak Wet Bodembescherming een wettelijke adviestaak. Het is derhalve aan te bevelen dat in de "last onder bestuursdwang" wordt aangegeven dat het is aan te bevelen dat de afzonderlijke stappen tijdens de voorbereiding én uitvoering van de sanering vooraf met de overheden middels een door de initiatiefnemer in te dienen plan van aanpak worden kortgesloten, teneinde het verkrijgen van akkoord op correcte uitvoering van de last (het eindresultaat) beter te borgen. Het plan van aanpak voor het betreffende deelgebied heeft met name betrekking op de milieuhygiënische, technische en organisatorische aspecten van de saneringsaanpak. Tevens dient aandacht te worden besteed aan keuring en verificatie van het eindresultaat alsmede aan communicatie met betrekking tot de omgeving. De mogelijkheid van een in te dienen plannen van aanpak is in hoofdstuk 4.1 in de betreffende fasen nader uitgewerkt.

Organisatorisch

10. Chemie-Pack fungeert als opdrachtgever voor de bodemsaneringen. Als Chemie-Pack niet tijdig acteert, zal vanuit de overheid uitvoering worden gegeven aan de last;
11. de bodemsaneringen worden uitgevoerd door gecertificeerde saneringsaannemers die moeten voldoen aan de vereisten van BRL SIKB 7000 VKB protocol 7001;
12. de werkzaamheden dienen te worden begeleid door daartoe gecertificeerde instanties/personen (BRL SIKB 6000, VKB protocol 6001). Omdat een saneringsplan ontbreekt, is een bemonstering- en verificatieplan noodzakelijk. De begeleiding (processturing en verificatie) alsmede directievoering vindt plaats in opdracht van Chemie-Pack.

Technisch

13. werkzaamheden bestaan op hoofdlijnen uit het afgraven van verontreinigde grond, het in depot plaatsen, keuren en vervolgens afzetten van verontreinigde grond. De grond wordt gereinigd door erkende verwerkers die analoog aan de saneringsaannemers en de milieukundige begeleiders zijn gecertificeerd conform BRL SIKB 7500 VKB protocol 7510.
14. de aard van de saneringswerkzaamheden is eenvoudig, echter de omvang is groot en de aanpak grijpt logistiek sterk in op de bedrijfsvoering van de betrokken terreineigenaren en/of gebruikers;
15. de milieuhygiënisch relevante maatregelen in verband met (her)verontreiniging van de omgeving (horizontaal/verticaal) worden nader getoetst op relevantie. Gedacht moet worden aan transportmiddelen indien (nagenoeg) niet op de openbare weg wordt gereden, depotvoorzieningen, het gebruik van scheidende folies en signaleringsdoek na ontgraving, etc.;
16. de grondwaterbeheersing en -sanering kent een aantal verschillende stadia en fasen omdat in horizontaal en verticaal opzicht de grondwaterverontreiniging sterke verschillen kan vertonen. Waar in het centrum van de verontreiniging, ter plaatse van het bedrijfsterrein van Chemie-Pack en de directe omgeving nog sprake is van zones met puur product als drijfslag op het

grondwater, kan de concentratie aan de randen van de verontreiniging (horizontaal en verticaal) worden uitgedrukt in ug/l (10^{-6} gram/liter). Beide vragen een verschillende aanpak en als zodanig ook specifieke specialisaties.

17. een aantal maatregelen die betrekking hebben op de ondergrond (deelgebied 5.) alsmede belendende deelterreinen dient in fase 1 t/m 4 al getroffen te worden. Bij de planning van de nieuwbouw ter plaatse van MVO, OBM, Wärtsila, en wellicht Chemie-Pack, en de spoorlijn, dient rekening te worden gehouden met de noodzaak dat ter plaatse van deze (bedrijf)terreinen een of meerdere onttrekkingssystemen voor de drijfslagen en het grondwater dienen te worden geplaatst. Deze kan of kunnen bestaan uit een drainagesysteem op twee verschillende dieptes met pompputjes en doorspuitpunten om later aan te sluiten op een nader te ontwerpen bodemsaneringssysteem;
18. de uitvoering valt onder het reguliere veiligheidsregime bij bodemsanering (Werken in verontreinigde grond, Publicatie CROW 132).

Contractueel

19. de opdrachtgever van de bodemsaneringen is enerzijds aanbesteder voor het "werk" en anderzijds sluit zij sanerings-, gedoog- en schade-overeenkomsten met eigenaren/gebruikers;
20. de werkzaamheden die in een contract/bestek dienen te worden opgenomen, bestaan uit de uitvoering van de bodemsanering en het inrichten van alle daarbij noodzakelijke voorzieningen alsmede de afzet van de verontreinigde grond elders (o.a. reiniging);
21. de contractvorm dient nader bepaald te worden en hangt sterk af van het juridisch kader voor deze specifieke situatie maar een offerteprocedure met meerdere gespecialiseerde saneringsaannemers ligt voor de hand;
22. voor de grondsaneringen in zijn algemeenheid zijn de werkzaamheden vergelijkbaar met een gespecialiseerd GWW-werk. De contractvorm voor de grondsanering kan gebaseerd zijn op de RAW systematiek echter dit is niet vanzelfsprekend en zeker niet voor het terrein van MVO/OBM. In dit geval zou de gebruiker (MVO) de werkzaamheden zelfstandig kunnen uitvoeren en kan uitgegaan worden van een contractueel vast te leggen resultaatsverplichting;
23. de grondwaterbeheersing en –sanering leent zich meer voor geïntegreerde contracten van ontwerp, uitvoering en nazorg omdat specifieke kennis is vereist van een gespecialiseerde saneringsaannemer die op basis van een resultaatverplichting de eveneens gefaseerde grondwatersanering uitvoert.

Communicatie

- 24 in verband met gevoeligheden voor én in de omgeving wordt door de gemeente Moerdijk een Communicatie- en omgevingsplan opgesteld in overleg met de GGD.

2.4. GEBIEDSSPECIFIEKE RANDVOORWAARDEN

Ieder deelgebied heeft zijn eigen randvoorwaarden en dynamiek. Voor een eerste kenschets is een aantal van de meest relevante aspecten weergegeven. In de afzonderlijke plannen van aanpak dient één en ander verder te worden uitgewerkt.

Bedrijfsterrein MVO/OBM

Het terrein ten noorden van Chemie-Pack ligt lager dan het bedrijfsterrein van Chemie-Pack en was ten tijde van de brand onverhard.

Op het terrein was én is thans nog steeds sprake van zand- en grinddepots. Specifiek hieraan is dat ook opgeslagen grondstoffen boven het maaiveld verontreinigd zijn geraakt (als gevolg van de verspreiding van bluswater en capillaire werking). Tijdens de uitvoering van de eerste beredderings-werkzaamheden kon de slurry aan de onderzijde van dit grinddepot niet worden verwijderd. Dit volume dient wel te worden verwijderd voordat de onderliggende bodem kan worden gesaneerd;

Het terrein is per omgaande beschikbaar om de werkzaamheden uit te voeren waarbij het bedrijf zelf een nadrukkelijke rol kan spelen. Zowel bij MVO als bij OBM is sprake van geplande bouwwerkzaamheden (OBM is reeds gestart) en dienen ten behoeve van deelgebied 5 (zie hoofdstuk 4.2) tijdens de grondsanering de onttrekkingsvoorzieningen te worden aangelegd.

Openbaar gebied (Vlasweg)

Ter hoogte van de bedrijfsterreinen van Chemie-Pack en Wärtsila is de grond in het openbaar gebied over een strook van circa 20 meter breed verontreinigd geraakt waarvan het belangrijkste aandeel in én onder het cunet van de spoorrails zit. Een deel van de ballast en naastgelegen grond is bij de opruimwerkzaamheden verwijderd en afgevoerd. In de plaats daarvan is een gronddoek met daarop grind gelegd.

De ballast onder de spoorrails alsmede de grond daaronder en onder de opgeschoonde strook grond is nog verontreinigd. Het tijdelijk uitnemen van de spoorrails is een vereiste om de grond te saneren. Dit vergt veel afstemming met Pro-rail en gebruikers van het spoor.

Bedrijfsterrein Wärtsila

Het bedrijfsterrein van Wärtsila is het best vergelijkbaar met dat van Chemie-Pack omdat het grootste deel van het terrein is verhard als gevolg waarvan waarschijnlijk minder verontreinigd bluswater in de bodem is gezakt dan ter plaatse van de eerder besproken deelgebieden. Ten westen van de loodsen is echter geen sprake van een bedrijfsvloer of -verharding.

Van de groenstrook tussen Chemie-Pack en Wärtsila is tevens bekend dat de bovengrond evenals het grondwater (drijflogen met puur product) ernstig verontreinigd is. De situatie en de kwaliteit van de grond en het grondwater onder de bedrijfsvloeren is onbekend echter op basis van visuele inspecties door deskundigen is vastgesteld dat verontreinigd grondwater in het lekkende loading-dock stroomt. Inmiddels dient na de recent afgeronde sloop van de gebouwen ook onder deze vloeren bodemonderzoek te worden uitgevoerd. Het verwijderen van de vloeren kan daarbij niet worden uitgesloten en kan noodzakelijk zijn.

De gebouwen zijn per de datum van de routeplanner gesloopt en de materialen zijn afgevoerd. De hal ten noorden van het bedrijfsterrein van Chemie-Pack was eveneens in gebruik door Wärtsila maar is behouden gebleven. Dit terrein heeft een andere eigenaar. (zie tabel in 2.2).

Bedrijfsterrein Chemie-Pack

De sloop van de gebouwen en de verdere ruiming van het terrein maakt onderdeel uit van de "last onder bestuursdwang" van 3 maart 2011 (zoals gewijzigd) en dient te allen tijde voorafgaand aan de bodemsanering te worden uitgevoerd. Het is nadrukkelijk een separate fase die ook andere kennis en ervaring vereist en die overigens geen onderdeel uitmaakt van deze routeplanner. Vloeren en funderingen worden tijdens de sloop- en ruimingsfase niet verwijderd.

Indien noodzakelijk, mede naar aanleiding van aanvullend bodemonderzoek, dienen ten behoeve van de sanering eerst de vloeren, betonnen verhardingen en de funderingen van de gebouwen te worden verwijderd (over een oppervlakte van 1,4 hectare). Tevens is er sprake van circa 0,6 hectare bestrating. Met name de vloeren mogen op last van het Openbaar Ministerie niet verwijderd worden bij de sloop en/of mag sprake zijn van destructief onderzoek naar de kwaliteit van de onderliggende bodem. De vloeren hebben tevens een belangrijke milieuhygiënische functie, namelijk contactmogelijkheden met eventuele verontreiniging is uitgesloten en er is geen mogelijkheid van het indringen in de bodem van (het surplus) hemelwater, hetgeen indien dit wel het geval zou zijn zou leiden tot verdere verspreidingsmogelijkheden. Samengevat dragen de vloer en verharding bij aan de risicobeheersing van de verontreiniging.

Ten aanzien van de kwaliteit van de grond onder met name bedrijfsvloeren en -verhardingen geldt hetzelfde als bij Wärtsila, namelijk dat de situatie onbekend is. Na de sloop van de gebouwen en verwijdering van vloeren kan gestart worden met het bodemonderzoek.

Beveiligingsmaatregelen (5a) en beheersing/-sanering (5b) grondwater binnen bluswatercontour

De aard en omvang van de veroorzaakte grondwaterverontreiniging is in twee fasen (zie paragraaf 2.3) van het bodemonderzoek indicatief in kaart gebracht. Op basis van dit onderzoek blijkt dat minimaal het grondwater binnen het oppervlak van de bluswatercontour verontreinigd is geraakt met chemische stoffen die met het bluswater in de bodem zijn gezakt.

De grondwaterproblematiek is op basis van de thans bekende gegevens te onderscheiden in de volgende zones:

1. brongebied: drijfslagen van puur product op het grondwater (brongebied);
2. kerngebied: hoge concentraties in het meest oppervlakkige grondwater rondom en onder het brongebied tot circa 3 m-mv (boven kleilaag), gezamenlijk het zogenaamd "kerngebied";
3. pluimgebied: duidelijk licht verhoogde concentraties van chemische stoffen in het grondwater die een directe relatie met de brand bij Chemie-Pack hebben. Het betreft hier de "pluimzone" van met name de flanken van de grondwaterverontreiniging (horizontaal tot 3 m-mv) alsmede diepere grondwater-lagen (vanaf circa 3 m-mv, onder kleilaag) en het eerste watervoerende pakket (> 10m-mv).

Specifiek voor het bron- en kerngebied geldt dat niet alleen verspreiding in de bodem plaatsvindt maar dat tevens afstroming plaatsvindt naar nabijgelegen sloten. Deze sloten hebben een hydraulische functie voor afvoer van het surplus aan hemelwater dat in het gebied niet middels een riolering wordt afgevoerd. Het onverharde terrein van Wärtsila (westzijde en groenstrook) was niet aangesloten op de riolering en in de huidige situatie stroomt het hemelwater van het gehele terrein af naar deze sloten. Hetzelfde geldt in de huidige situatie voor een deel van Chemie-Pack. Op basis van recente bevindingen door het Waterschap Brabantse Delta en een beoordeling door de RMD West Brabant dient er terdege rekening mee te worden gehouden dat verontreinigende stoffen in het grondwater op korte termijn het oppervlaktewater van de nabijgelegen sloten bereiken.

Deze drie te onderscheiden zones van verontreinigingen kennen hun eigen aanpak bij de invulling van het milieuhygiënisch beheersen en saneren van het grondwaterpakket. De fysieke omstandigheid ter plaatse van het terrein van Wärtsila en van Chemie-Pack, namelijk voor 80% en 100% verhard terrein, draagt ertoe bij dat er weinig intrede van hemelwater plaatsvindt. Van intrede is wel sprake in het openbaar gebied en op de onverharde terreinen van MVO en OBM.

Beveiligingsmaatregelen en grondwaterbeheersing

Dit betekent dat de tijdelijke beveiligingsmaatregelen zich richten op die gebieden waar in het grondwater puur product aanwezig is en waarbij de verontreinigingen met het hemelwater kunnen zorgdragen voor verdere verspreiding naar omliggende sloten (notitie RMD, paragraaf 2.3) evenals in het verzadigde deel van de bodem (horizontaal en vertikaal). Deze ingreep is op korte termijn noodzakelijk en gewenst als een eerste maatregel om verdere verspreiding van verontreinigingen in het oppervlaktewater en het grondwater en daarmee actuele risico's (humaan en (aqua)ecologisch) alsmede uitbreiding van de schade te voorkomen (damage-controll). De aard van de maatregelen betekent algemeen dat met drijfslagverwijdering veel vracht (kg puur product in het grondwater) kan worden verwijderd en aan de randen van de pluim wordt voorkomen dat in een groter volume bodem het grondwater verontreinigd raakt.

Concreet wordt gedacht aan een drainage op de grens van het terrein van Wärtsila en van Chemie-Pack, van Chemie-Pack en van MVO en van Chemie-Pack en oostgrens (o.a. ERS) en tevens aan de randen van het pluimgebied (minimaal de bluswatercontour). Het betreft in het brongebied een ondiepe drainage voor productverwijdering en een drainage op circa 2 m-mv om de grondwaterstand te beïnvloeden in de richting van de onttrekking waardoor verdere verspreiding wordt voorkomen. De drainage op 2 m-mv wordt ook toegepast aan de randen van de pluim. Bij de aanleg van deze drainage dient rekening te worden gehouden met hoge veiligheidseisen.

De instandhoudingstermijn van de beveiligingsmaatregelen na in werking stelling is circa 1 jaar en in ieder geval tot aan het moment dat sprake is van een volwaardige grondwatersanering(en).

Voor het onverharde terrein van MVO en van OBM kan het onder de punten 16 en 17 (zie paragraaf 2.3, onderdeel Technische aspecten) genoemde systeem ingezet worden om de hierboven geschetste zone 2 en 3 van het verontreinigd grondwater te beheersen en te beveiligen.

Grondwatersaneringen

De grondwatersanering is een vervolg op de aanpak van de vaste fase van de bodem (grondsanering) en beveiligingsmaatregelen op de vloeibare fase (grondwater) en de drijfslagen op het grondwater. Omdat nu al redelijkerwijs vaststaat dat niet alle verontreinigingen in het grondwater kunnen worden verwijderd, dient ook afstemming plaats te vinden op basis van het advies dat het RIVM in opdracht van de provincie Noord-Brabant opstelt (stap 3, paragraaf 3.1). Gezien het brede scala aan chemische stoffen dient een zorgvuldige risicobeoordeling uitgevoerd te worden waaruit naar voren komt bij welke concentraties niet langer sprake is van actuele en potentiële humane en ecologische risico's en van verspreidingsrisico's buiten de nog (concreet) vast te stellen schone contour. Tevens dienen er geen belemmerende gebruiksbependingen meer aanwezig te zijn voor de eigenaren en gebruikers van de (bedrijfs)terreinen gelegen binnen het gebied dat ten gevolge van de brand bij Chemie-Pack, althans de uitstroom van verontreinigd bluswater, verontreinigd is geraakt. Van het laatste kan sprake zijn als bijvoorbeeld ten behoeve van de bedrijfsvoering proces-, bemaling en regeningswater moet worden opgepompt. Nazorg en gebruiksbependingen zullen zoveel als mogelijk moeten worden voorkomen hetgeen mede wordt bereikt door uit te gaan van een nadrukkelijke risicoreductie en/of vrachtverwijdering (grond), daar waar redelijkerwijs mogelijk, en uiteraard met de inzet van de Best Beschikbare Technieken (BBT).

De sanering van de grondwaterverontreiniging dient bij voorkeur nader uitgewerkt te worden in een specifiek sanerings- en afwegingsmodel met opeenvolgend wat betreft saneringsinspanning een:

- basisscenario: resultaatsverplichting hetgeen risicomatig (humaan, ecologisch en verspreiding) moet;
- rendementsscenario: inspanningsverplichting op milieuhygiënische gronden, hetgeen kan;
- gebruikersscenario: inspanningsverplichting op gebruiksbependingen, hetgeen wenselijk is en redelijkerwijs kan worden geleverd.

De aanpak voor de verschillende zones (zie paragraaf 2.3, deelgebied 5) vereist ook een eigen opzet en aanpak en zal per definitie een uitvoeringstermijn van meerdere jaren inhouden met een diversiteit aan onttrekkings- en zuiveringssystemen.

3. TOELICHTING BODEMSANERING

3.1. ALGEMEEN

Als voorbereiding op hoofdstuk 4 “Termijnen en planning” wordt in dit hoofdstuk een korte en bondige toelichting gegeven op relevante aspecten van de verschillende fasen van bodemsanering die in zijn algemeenheid én voor de onderhavige situatie van toepassing zijn. Bij de opzet en indeling is rekening gehouden met het feit dat hier sprake is van een handhavingssituatie. Dit document is geschreven voor Chemie-Pack en kan, indien Chemie-Pack de last niet uitvoert, door de overheid worden gebruikt.

In eerste instantie worden onderstaand in hoofdlijnen de verschillende stappen weergegeven die vervolgens in de volgende paragrafen per fase (totaal 3) worden toegelicht. Deze toelichting is opgenomen om te komen tot een volledig document en dient ter informatie van lezers die niet of weinig bekend zijn met bodemsaneringen. Per deelgebied dienen deze stappen doorlopen te worden met de kanttekening van de specifieke aspecten per deelgebied zoals beschreven in hoofdstuk 4.

De volgende stappen worden onderscheiden:

Fase 1: Onderzoek en voorbereiding uitvoering, bevat o.a.:

1. aanvullend grond- of grondwateronderzoek en toetsing nulsituatie bodemkwaliteit;
2. vaststellen van de omvang van de bodemverontreiniging als gevolg van de brand;
3. deskundig advies risiconormering (niet) genormeerde stoffen (bijvoorbeeld door RIVM);
4. opstellen uitgangspuntendocument;
5. uitwerken technische, organisatorische en logistieke saneringsmaatregelen;
6. opstellen Plan van Aanpak (PvA) sanering grond/grondwater of tijdelijke beheersing grondwater;
7. inpassen Communicatie- en omgevingsplan overheid in PvA;
8. afstemmen Plan van Aanpak met bevoegd gezag (toetsing);

Fase 2: Contractvorming en uitvoering, bevat o.a.:

9. opstellen offerte-aanvraag/bestek en inschrijfstaat;
10. selectie en gunning uitvoering en begeleiding;
11. uitvoeren grondsanering of grondwatersanering;
12. opstellen opleveringsdocument uitvoering (en afstemmen met bevoegd gezag, toetsing);

Fase 3: Evaluatie en nazorg, bevat o.a.:

13. opstellen evaluatiewerkzaamheden milieukundige begeleiding;
14. goedkeuring evaluatieverslag door bevoegd gezag (acceptatie);
15. opstellen nazorgplan (en afstemmen met bevoegd gezag, toetsing);
16. uitvoeren nazorg d.m.v. beheersing en/of monitoring grondwater.

3.2. FASE 1: ONDERZOEK EN VOORBEREIDING UITVOERING

De fase van “onderzoek en voorbereiding uitvoering” (fase 1) start met een opzet en uitvoering van (nader) bodemonderzoek (stap 1) en eindigt met de toetsing van het Plan van Aanpak door het bevoegd gezag (stap 8). Deze fase heeft met name betrekking op het in kaart brengen van de milieu-hygiënische aspecten en uitgangspunten (stap 1-4), het uitwerken van de saneringsmaatregelen (stap 5) en het opstellen van het Plan van Aanpak (stap 6). Het onderdeel bodemonderzoek kent wettelijke termijnen, in de zin van monsternamen- en analysetermijnen. Het door de gemeente Moerdijk op te stellen Communicatie- en omgevingsplan is tot slot onlosmakelijk verbonden met alle fasen.

1. Aanvullend grond- of grondwateronderzoek en toetsing nulsituatie bodemkwaliteit
Bodemonderzoek is de eerste stap in het vaststellen van de effecten van de brand op de bodemkwaliteit (grond en grondwater). Ondanks dat de bluswatercontour goed in beeld is gebracht, kan de omvang door chemische en fysische bodemprocessen hiervan afwijken. Deze zogenaamde “black-

box" wordt in verschillende fasen van onderzoek in beeld gebracht met daarbij tussentijdse rapportages en bijstellingen van de onderzoeksopzet. Deze stap is met name uitvoerend en wordt door daartoe gecertificeerde onderzoeks- en ingenieursbureaus uitgevoerd. Vooralsnog heeft bureau Milieumetingen van de provincie Noord-Brabant een aantal representatieve onderzoeken uitgevoerd.

2. Vaststellen van de omvang van de verontreiniging als gevolg van de brand

Op basis van de resultaten van het bodemonderzoek wordt enerzijds vastgesteld wat behoort bij de effecten als gevolg van de brand (toetsing aan bodemdossier nulsituatie vòòr de brand) en anderzijds de aard en het concentratieniveau van de stoffen voor de vaststelling van de omvang bodemverontreiniging. Deze stap bestaat voornamelijk uit een bureaustudie uitgevoerd door gespecialiseerde ingenieursbureaus.

3. Deskundig advies risiconormering (niet) genormeerde stoffen (bijv. door RIVM)

Voor alle vijf genoemde deelgebieden geldt dat eenmalig voor de milieuhygiënisch relevante stoffen de risiconiveaus en terugsaneerwaarden dienen te worden bepaald, teneinde te kunnen vaststellen wanneer aan de verplichtingen uit artikel 17.1 Wm en artikel 13 Wbb redelijkerwijs wordt voldaan. Dit dient te worden afgestemd met het bevoegd gezag middels een notitie. In deze notitie wordt tevens opgenomen welke stoffen redelijkerwijs door de brand en de gevolgen daarvan in de bodem terecht zijn gekomen. Op basis van voortschrijdend inzicht kan dit document tussentijds worden bijgesteld. Deze stap vraagt om de inbreng van specifieke milieuhygiënische en toxicologische expertise.

4. Opstellen uitgangspuntendocument

Het uitgangspuntendocument (ook wel Programma van Eisen) beschrijft de uitgangspunten en randvoorwaarden als voorbereiding op de uitvoering. Omdat hierin ook de belangen van de betrokken gebruikers/eigenaren van de percelen worden meegenomen, dient in deze fase afstemming plaats te vinden met de eigenaren en gebruikers van de diverse (bedrijfs)terreinen en het openbaar gebied. De fase kenmerkt zich door afstemming en overleg waaronder met het bevoegd gezag.

5. Uitwerken technische, organisatorische en logistieke saneringsmaatregelen

Het verzamelen van technische gegevens, het uitvoeren van berekeningen en eventueel het opzetten van grondwatermodellen, is de eerste stap bij de voorbereiding van de uitvoering. Hierbij vindt tevens ook een gedetailleerde veldinventarisatie plaats waarvan verslag wordt gedaan in verband met het later kunnen verantwoorden van de opzet en aanpak. Deze stap bestaat zowel uit uitvoerende werkzaamheden op locatie als uit bureaustudie.

6. Opstellen Plan van Aanpak per fase sanering grond/grondwater of tijdelijke beheersing grondwater

Het op te stellen Plan van Aanpak is aan te bevelen en dient qua inhoud en opzet grotendeels vergelijkbaar te zijn met een saneringsplan Wbb (zie checklist provincie) en heeft met name betrekking op de milieuhygiënische, technische en organisatorische aspecten. De tekst is kort en bondig. Het is als een werkplan geschreven door en voor professionals die ingehuurd worden om de diverse werkzaamheden te verrichten.

7. Inpassen Communicatie- en omgevingsplan GGD

Het is van belang om (direct) omliggende bedrijven en professioneel betrokkenen vooraf maar ook tijdens de uitvoering optimaal en pro-actief te informeren over de saneringsactiviteiten die uitgevoerd moeten worden. Het Communicatie- en omgevingsplan wordt door de overheid opgesteld in samenspraak met de GGD waarbij laatstgenoemde het meetprogramma met signaal- en actiewaarde op omstandersniveau beschrijft. Het eerste plan kan beschouwd worden als basisdocument voor de volgende deelgebieden. Deze stap vraagt om de inbreng van specifieke expertise op het gebied van medische milieukunde van de GGD.

8. afstemming Plan van Aanpak en Communicatie- en omgevingsplan (bevoegd gezag);

Deze stap is ingebouwd als laatste toetsingsmoment voor de contractfase en is enigszins vergelijkbaar met de goedkeuring Wbb van het reguliere saneringsplan. Afstemming is raadzaam teneinde geen geschil te krijgen met het bevoegd gezag over de juiste uitvoering (en het eindresultaat) van de "last onder bestuursdwang". Deze stap kan worden beschouwd als een nadrukkelijk toetsingsmoment.

Het is van belang om in dit stadium tevens een bemonsterings- en verificatieplan vast te stellen en dit op te nemen in het Plan van Aanpak en voor te leggen aan het bevoegd gezag. Dit is mede van belang voor het bepalen van de haalbaarheid van de saneringsdoelstelling en het eindresultaat dat op basis van de “last onder bestuursdwang” die is uitgevaardigd op grond van de artikelen 17.1 Wm en 13 Wbb moet worden gehaald.

3.3. FASE 2: CONTRACTVORMING EN UITVOERING BODEMSANERING

De fase van “Contractvorming en uitvoering” (fase 2) start met het uitwerken van de saneringsmaatregelen in een bestek en/of contract (stap 9) en eindigt na de uitvoering met het opstellen van én de afstemming met bevoegd gezag van het opleveringsdocument (stap 12). Deze fase is duidelijk uitvoerings- en oplossingsgericht.

9. Opstellen contract/bestek en inschrijfstaat

De uitvoering van de bodemsanering dient vertaald te worden in een contract waarin de werkzaamheden, hoeveelheden, tijdsbepalingen, juridische en financiële randvoorwaarden alsmede de gezagsverhouding tussen opdrachtgever en opdrachtnemer zijn vastgelegd. De contractvorm is mede afhankelijk van de wijze van selectie van opdrachtnemers. De fase kenmerkt zich, naast het opstellen van het feitelijke bestek tevens door afstemming en overleg tussen technische en juridische adviseurs.

10. Selectie en gunning uitvoering en begeleiding

Voor de contractvorming van de uitvoerende werkzaamheden door een aannemer alsmede de begeleiding van de bodemsanering door een ingenieursbureau, wordt veelal een selectie- en gunningsprocedure doorlopen waarbij uitgegaan wordt van meerdere offertes. Deze stap wordt vaak geleid door de inkoopafdeling/-jurist.

11. Uitvoeren grondsanering of grondwatersanering

De uitvoering van de bodemsanering bestaat uit meerdere grondsaneringen, tijdelijke en intensieve beveiligingsmaatregelen en één of meerdere grondwatersaneringen. Zoals het zich nu laat aanzien wordt voorlopig uitgegaan van ontgraving en afvoer van alle te ontgraven verontreinigde grond. Om te voorkomen dat nog andere onbekende en potentieel risicovolle stoffen aanwezig blijven, dient alle grond met een indicatie van verontreiniging te worden afgevoerd. Dit sluit aan bij de “last onder bestuursdwang” en hetgeen in de artikelen 17.1 Wm en 13 Wbb bepaald waarbij uitgangspunt is dat de verontreiniging en alle nadelige gevolgen daarvan zoveel mogelijk ongedaan worden gemaakt. In milieuhygiënisch opzicht houdt dit in dat naast risicoreductie de naleverende “vracht” aan verontreinigende stoffen die in de grond aanwezig zijn, die buiten het bereik van de toekomstige grondwateronttrekkingsystemen liggen, worden verwijderd.

Ten aanzien van de grondsanering is de thans voorliggende aanpak (m.u.v. spoorrails en wegen in fasen) het ontgraven van de verontreinigde grond met als uitgangspunt een ontgravingsdiepte van 0,5 m-mv, tenzij de grondwaterstand lager staat dan 0,5 m-mv (gerelateerd aan de contactzone voor de bestemming “industrie”). Dan geldt als ontgravingsdiepte de grondwaterstand, teneinde nalevering van de in de bovengrond aangetroffen stoffen te voorkomen. De ontgravingen dienen te worden aangevuld met grond waarvan de kwaliteit overeenkomt met de nulsituatie van de bodemkwaliteit zoals blijkt uit het overzicht van het dossier milieukundige bodemonderzoek dat is opgenomen in bijlage 2. Een ontgraving op deze wijze is wat betreft de aanpak redelijk eenvoudig maar wel omvangrijk en kent gezien de aan te treffen stoffen hoge veiligheidseisen.

De aanpak voor het grondwater is voor zowel de tijdelijke beveiligingsmaatregel als de sanering minder eenvoudig en vereist meer voorbereidingstijd. Omdat rederlijkerwijs niet alle verontreinigingen in het grondwater kunnen worden verwijderd, dient ook afstemming plaats te vinden op basis van het deskundige advies over risiconormering (stap 3). De aanpak voor de verschillende zones (zie paragraaf 2.3, deelgebied 5) vereist ook een eigen opzet, maatregelen en doorlooptijd. Voor de tijdelijke beveiligingsmaatregel wordt vooralsnog uitgegaan van de aanpak zoals beschreven in de genoemde paragraaf. De aansluitend uit te voeren grondwatersanering(en) zal/zullen per definitie een termijn van meerdere jaren inhouden met een diversiteit aan onttrekkings- en zuiveringsystemen.

12. Opstellen opleveringsdocument uitvoering (en afstemming bevoegd gezag)

De geleverde prestatie dient te worden verantwoord en vastgelegd in een opleveringsdocument dat wordt toegezonden aan het bevoegd gezag. Het onderliggende uitvoeringsdossier wordt gaandeweg opgesteld en aangevuld met daarin verslagen, (werk)plannen, logboeken, inspecties, analysecertificaten, weegbonnen en afvoerbewijzen, hoeveelheidsstaten, financiële gegevens en alle overige relevante registraties.

3.4. FASE 3: EVALUATIE EN NAZORG

De fase van “evaluatie en nazorg” (fase 3) start met het opstellen van de milieukundige evaluatie (stap 13) en eindigt met het, indien noodzakelijk, in gang zetten van administratieve of feitelijk fysieke nazorgmaatregelen (stap 16).

13. Opstellen evaluatieverslag werkzaamheden milieukundige begeleiding

De milieuhygiënische verslaglegging is een wettelijke verantwoordelijkheid van het ingenieursbureau dat de feitelijke milieukundige begeleiding tijdens de uitvoering (stap 11) heeft uitgevoerd. Het evaluatieverslag beschrijft kort de uitvoering, de saneringsinspanning (milieuhygiënisch alsmede hoeveelheden), het saneringsresultaat dat afgezet wordt tegen de risico- en/of geformuleerde terugsaneerwaarden (zie stap 3), de restrisico's (indien aanwezig) en geeft tot slot advies over (na)zorgmaatregelen (stap 15). Deze stap wordt uitgevoerd door het ingenieursbureau dat de sanering heeft begeleid.

De eis die gesteld wordt aan het document, is vergelijkbaar met de checklist saneringsverslag van de provincie Noord-Brabant. De stap vindt aansluitend aan de uitvoering plaats en wordt uitgevoerd door het ingenieursbureau.

14. Goedkeuring evaluatieverslag (bevoegd gezag)

Er kan geen goedkeuringsprocedure onder artikel 13 Wbb verplicht worden opgelegd. Echter vanwege de inzet van bestuursrechtelijke handavingsinstrumenten vindt de goedkeuring (acceptatie) door het bevoegd gezag plaats van het eindresultaat van hetgeen onder de last moet worden gerealiseerd en hetgeen in de hierboven genoemde punten 12 en 13 is vastgelegd.

15. Opstellen nazorgplan (en afstemmen met bevoegd gezag)

Afhankelijk van de nazorgmaatregelen die op basis van het evaluatieverslag (zie stap 13 en 14) worden aanbevolen, wordt een zogenaamd nazorgplan opgesteld. Hierin staan de administratieve en fysieke maatregelen die genomen moeten worden om contact met of verdere verspreiding van eventuele restverontreinigingen te voorkomen. Het nazorgplan bevat veelal ook een controleprogramma (grondwater-monitoring) met signaal- en actiewaarde om gedurende een vooraf ingestelde periode de eventuele restrisico's van achtergebleven verontreinigingen te controleren. Een dergelijke maatregel wordt ook ingezet om tijdelijk te controleren of na volledige verwijdering van de verontreinigingen er geen sprake meer is van nalevering door de bodem. Het nazorgplan wordt ter toetsing voorgelegd aan het bevoegd gezag.

16. Uitvoeren nazorg d.m.v. beheersing en/of monitoring grondwater

In deze stap wordt feitelijk uitvoering gegeven aan het nazorgplan waarbij in de praktijk de betreffende maatregelen beschouwd kunnen worden als extensief ten opzichte van de uitvoering van de grond- en grondwatersaneringen. Deze stap is een combinatie van uitvoering van bodemonderzoek en bodemsanering/-beheersing.

4. TERMIJNEN EN PLANNING

4.1. TERMIJNEN

In onderstaande tabel zijn de meest voor de hand liggende termijnen voor de afzonderlijke stappen weergegeven waarbij voor een aantal stappen een onderscheid is gemaakt naar grond en grondwater.

Stap	Omschrijving	Termijn (weken)
Fase 1:	Onderzoek en voorbereiding uitvoering	
1.	aanvullend grond- of grondwateronderzoek en toetsing nulsituatie bodemkwaliteit	8 12*
2.	vaststellen van de omvang van de verontreiniging als gevolg van de brand	4
3.	advies risiconormering (niet) genormeerde stoffen (bijv. door RIVM)	(8)
4.	opstellen uitgangspuntendocument	4
5.	uitwerken technische, organisatorische en logistieke saneringsmaatregelen	4 8*
6.	opstellen Plan van Aanpak sanering grond/grondwater of tijdelijke beheersing grondwater	4 8*
7.	inpassen Communicatie- en omgevingsplan overheid in PvA	(6)
8.	afstemmen Plan van Aanpak met bevoegd gezag (toetsing)	2
Fase 2:	Contractvorming en uitvoering	
9.	opstellen offerte-aanvraag/bestek en inschrijfstaat	6
10.	selectie en gunning uitvoering en begeleiding	7
11.	uitvoeren grondsanering of grondwatersanering	12-16 52-260*
12.	opstellen opleveringsdocument uitvoering (en afstemmen met bevoegd gezag, toetsing)	4
Fase 3:	Evaluatie en nazorg	
13.	opstellen evaluatieverslag werkzaamheden milieukundige begeleiding;	4
14.	goedkeuring evaluatieverslag door bevoegd gezag (acceptatie)	2
15.	opstellen nazorgplan (en afstemmen met bevoegd gezag, toetsing)	4 8*
16.	uitvoeren nazorg d.m.v. beheersing en/of monitoring grondwater	nader te bepalen

() : is eenmalige stap die parallel aan andere stappen kan worden uitgevoerd

* betreft termijn specifiek voor grondwaterverontreinigingen

In bijlage 3 is een generiek planningsschema per deelgebied opgenomen voor de grondsanering en voor de grondwaterbeheersing en -sanering. Hierin zijn de verschillende stappen in onderling verband aangeduid waarbij een onderscheid is gemaakt in een fase van "onderzoek en voorbereiding uitvoering", "contractvorming en uitvoering" en "evaluatie en nazorg".

Samengevat neemt de voorbereiding (bodemonderzoek tot en met Plan van Aanpak) van de grondsanerings generiek circa 5 maanden in beslag en voor de grondwatersanering kan worden uitgegaan van 9 maanden. De voorbereidingstijd voor de te treffen beveiligingsmaatregelen dient zo kort als mogelijk te worden gehouden.

4.2. PLANNING PER DEELGEBIED

Onderstaand is per deelgebied een gebiedsspecifiek scenario weergegeven uitgaande van de generieke planning in paragraaf 4.1 en bijlage 3. Bij de scenario's is uitgegaan van de beschikbaarheid en huidige status van bodemonderzoeksgegevens, bereikbaarheid en beschikbaarheid van de verschillende (bedrijfs)terreinen, de (gewenste) dynamiek per deelgebied en de milieuhygiënische aspecten en de noodzaak van schadebeperking voor het milieu. De scenario's zijn uitgewerkt in afzonderlijke planningsschema's per deelgebied of onderdeel welke zijn opgenomen in bijlage 4.

1. Bovengrond bedrijfsterrein MVO (ondergrond loopt t.z.t. mee met grondwatersanering) (5)

De voorbereidingsperiode voor de grondsanering van de bovengrond en de verontreinigd geraakte onderzijde van de depots kan sterk worden ingekort omdat de eerste fase van het voorbereidend grondonderzoek nagenoeg is afgerond. Onder het grinddepot en ter plaatse van het toutvenantdepot dient nog aanvullend onderzoek plaats te vinden, hetgeen mogelijkerwijs tijdens de uitvoering kan plaatsvinden in verband met logistieke afwegingen (efficiënte omzetting depots).

Op basis van PID-metingen, aangetroffen genormeerde stoffen en aangetroffen niet-genormeerde stoffen blijkt dat de verontreiniging heterogeen is, maar op vrijwel het gehele onderzochte terreindeel van MVO ofwel zintuiglijk ofwel analytische verontreiniging is aangetroffen. Ter plaatse van het grinddepot is aanvullend onderzoek nog wenselijk. Hetzij voorafgaand aan de sanering of op basis van zintuiglijke waarneming van de verontreiniging tijdens de uitvoering van de sanering en het vervolgens uitkeuren met relevant pakket (bv GC-MS screening of de verdachte stoffen hiervan).

Concreet betekent dit dat voor fase 1 "onderzoek en advisering" alleen stap 4 (opstellen uitgangspuntendocument) noodzakelijk is terwijl wellicht in de tussentijd nog aanvullende gegevens kunnen worden verzameld. Fase 1 neemt samen met een deel van voor fase 2 "Contractvorming en uitvoering" in totaal 12 weken in beslag omdat stap 9 parallel aan stap 6 kan worden uitgevoerd en stap 10 parallel aan stap 8.

Het bedrijf MVO is in staat om deze saneringswerkzaamheden op het eigen terrein goed en voortvarend uit te voeren. Zij beschikt tevens over de vereiste wettelijke certificaten. Als het bedrijf in staat is om een aanbieding te doen en de werkzaamheden uit te voeren, kan het wellicht sneller.

De generieke uitvoeringstermijn van 16 weken kan eveneens sterk worden teruggebracht. Het terrein is vrij van verharding en gebouwen en het "werk" kan gefaseerd, in verband met verplaatsing van depots, uitgevoerd worden. Uitgaande van dit gegeven en van een te saneren volume verontreinigde grond (2,5 ha x ca. 0,5 m¹.) dat onder saneringscondities dient te worden ontgraven en afgevoerd, neemt de uitvoering maximaal 4-6 weken in beslag.

De evaluatie van de sanering en het opstellen van het nazorgplan (aanbrengen drainage onder geplande nieuwbouw) kan in 6 weken worden afgerond.

Samenvattend kan voor deze grondsanering worden aangehouden:	cumulatief:
fase 1: Onderzoek en voorbereiding uitvoering (PvA)	12 wk
fase 2: Contractvorming en uitvoering (stap 9 t/m 11)	18 wk
fase 3: Evaluatie en nazorg	24 wk

2. Grondsanering openbaar gebied (voorzijde Chemie-Pack en Wärtsila)

De planning voor de grondsanering van het openbaar gebied komt overeen met de generieke planning. Ondanks het relatief kleine volume grond dient in overleg met meerdere partijen vooraf een deel infrastructuur (weg en rail) te worden verwijderd en nadien hersteld.

Samenvattend kan voor deze grondsanering worden aangehouden:	cumulatief:
fase 1: Onderzoek en voorbereiding uitvoering (PvA)	22 wk
fase 2: Contractvorming en uitvoering (stap 9 t/m 11)	50 wk
fase 3: Evaluatie en nazorg	56 wk

3. Grondsanering bedrijfsterrein Wärtsila

Voor de grondsanering van het bedrijfsterrein van Wärtsila kan uitgegaan worden van het generieke planningsschema in bijlage 3 met dien verstande dat de feitelijke uitvoering van de bodemsanering 8 in plaats van 16 weken in beslag neemt. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat eventuele verwijdering van

de bedrijfsploeren (indien nodig) en –verhardingen al zijn verwijderd (bijvoorbeeld eventueel in verband met uitgevoerd bodemonderzoek). Verwacht wordt verder dat stap 1-4 deels in elkaar geschoven kunnen worden. Er is namelijk sprake van één eigenaar, de contour en de diepte kan op korte termijn in beeld zijn gebracht en de uitgangspunten kunnen nagenoeg parallel aan het onderzoek geformuleerd worden.

Samenvattend kan voor deze grondsanering worden aangehouden:	cumulatief:
fase 1: Onderzoek en voorbereiding uitvoering (PvA)	17 wk
fase 2: Contractvorming en uitvoering (stap 9 t/m 11)	36 wk
fase 3: Evaluatie en nazorg	42 wk

4. Grondsanering Chemie-Pack

Voor de grondsanering van het bedrijfsterrein van Chemie-Pack kan uitgegaan worden van het generieke planningsschema in bijlage 3. Bij onderstaande planning wordt ervan uitgegaan dat de bedrijfsploeren en –verhardingen met toestemming van het Openbaar Ministerie al zijn verwijderd. Ondanks dat het hier het eigen bedrijfsterrein betreft, wordt ingeschat dat de tijd van afzonderlijke stappen niet korter kan of dat deze in elkaar kunnen worden geschoven.

Samenvattend kan voor deze grondsanering worden aangehouden:	cumulatief:
fase 1: Onderzoek en voorbereiding uitvoering (PvA)	22 wk
fase 2: Contractvorming en uitvoering (stap 9 t/m 11))	50 wk
fase 3: Evaluatie en nazorg	56 wk

5. Beveiligingsmaatregelen (5a) en grondwatersaneringen (5b)

In het generieke planningsschema is ervan uitgegaan dat de grondwaterbeheersing en -sanering eveneens gefaseerd wordt uitgevoerd en wordt opgedeeld in kleinere eenheden. Enerzijds om snel beveiligingsmaatregelen te treffen (beheersen) en anderzijds vanwege het feit dat de dynamiek binnen elk kadastraal perceel anders kan zijn. Voorlopig wordt uitgegaan van de eerder genoemde zone-indeling in relatie tot ingrepen als beheersing, sanering en nazorg. Dit leidt tot een indeling van in eerste instantie een grondwaterbeheersing als tijdelijke beveiligingsmaatregel en sanerende maatregelen in de onderstaande volgorde, namelijk:

1. beveiligingsmaatregelen in het bron- en kerngebied en aan de grenzen van het pluimgebied door middel van grondwaterbeheersing;
2. grondwatersanering bron- en kerngebied(en) (overschakelen van beheersing naar grondwatersanering);
3. grondwatersanering pluimgebied(en).

De volgende termijnen worden op basis van de generieke planning geacht haalbaar te zijn:

1: beveiligingsmaatregelen door middel van de grondwaterbeheersing:	cumulatief:
fase 1: Onderzoek en voorbereiding uitvoering (PvA)	12 wk
fase 2: Contractvorming en uitvoering (stap 9 t/m 11a)	18 wk
fase 3: Evaluatie en nazorg	22 wk

Na in werking stelling van de beveiligingsmaatregelen doch uiterlijk binnen 18 weken kan worden gestart met de saneringsvoorbereidingen voor het bron- en kerngebied en het pluimgebied.

2: grondwatersanering bron- en kerngebied(en):	
fase 1: Onderzoek en voorbereiding uitvoering (PvA)	36 wk
fase 2a: Contractvorming en aanleg systeem (stap 9 t/m 11a)	58 wk
fase 2b: Uitvoering instandhouding systeem	5-10 jaar
fase 3: Evaluatie en nazorg	nader te bepalen

3: grondwatersanering pluimgebied(en):	cumulatief:
fase 1: Onderzoek en voorbereiding uitvoering (PvA)	36 wk
fase 2a: Contractvorming en aanleg systeem (stap 9 t/m 11a)	58 wk
fase 2b: Uitvoering instandhouding systeem	5-10 jaar
fase 3: Evaluatie en nazorg	n.v.t.

4.3. SAMENLOOPASPECTEN

In navolging op paragraaf 2.1 (motivatie deelgebieden) en paragraaf 4.2 is de aanpak van de verschillende deelgebieden in een onderlinge samenhang in een planningsschema gezet. De grondslag voor de indeling is in deze routeplanner reeds op hoofdlijnen verwoord. Sommige criteria dienen op basis van aanvullende gegevens nader uitgewerkt te worden. Belangrijkste criterium is het voorkomen van verder schade aan het milieu. De beveiligingsmaatregelen dienen in dit kader dan ook beschouwd te worden als het “dichtdraaien van de kraan” in het bron- en kerngebied en “dweilen” aan de grenzen om thans nog schone gebieden niet te besmetten. De volgorde van de grondsaneringen zijn deels gebaseerd op de heersende dynamiek zoals bedrijfsvoering, sloop en/of nieuwbouw-plannen). Aangezien de nalevering van stoffen vanuit de vaste fase naar de waterfase van de bodem zoveel als mogelijk gestopt dient te worden (ook de kleine kraantjes zoveel als mogelijk dicht) en een grondsanering een andere procesgang kent dan een grondwatersanering, is hierin tevens een onderscheid gemaakt. De grondwatersaneringen, als laatste op te lossen probleem in de verschillende deelgebieden, zijn niet onderscheiden. De samenloopplanning is in bijlage 5 opgenomen en per te onderscheiden deelgebied weergegeven op de hoofdindeling per fase, namelijk “Onderzoek en voorbereiding uitvoering”, “Contractvorming en uitvoering” en “Evaluatie en nazorg”.

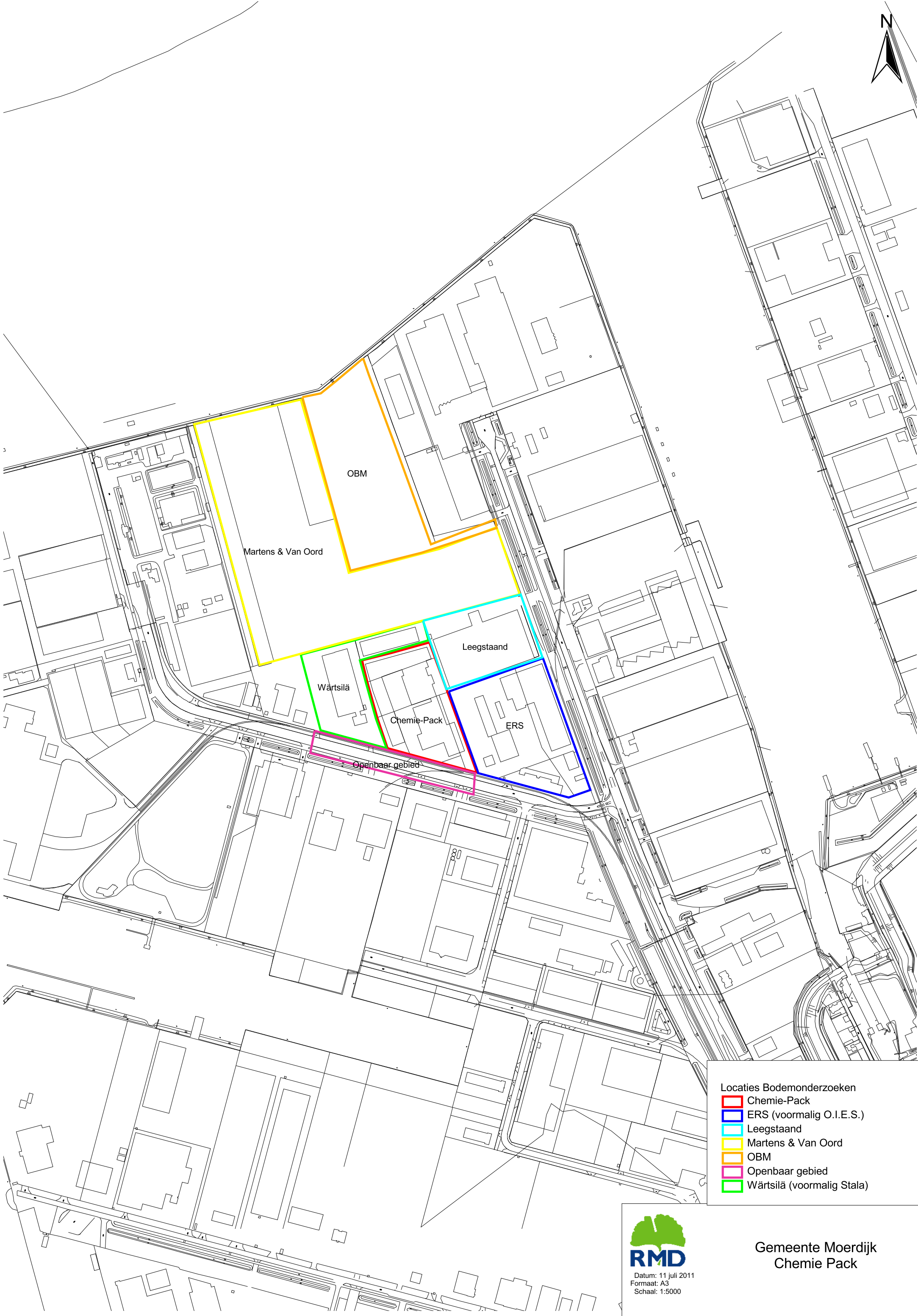
De motivatie voor de prioritering van de aanpak van de deelgebieden wordt hieronder in aanvulling op paragraaf 4.2 op hoofdlijnen toegelicht, namelijk:

1. De hoogste prioriteit heeft het treffen van de beveiligingsmaatregelen voor het grondwater om A) afstroming naar omliggende sloten te voorkomen; B) als vorm van damage-controll (zie ook paragraaf 2.4) en C) om het mogelijk te maken om in perifere deelgebieden grondsaneringen uit te voeren waarbij de kans op herbesmetting geminimaliseerd wordt.
2. Het terrein van MVO en OBM is in tegenstelling tot de belendende percelen nagenoeg volledig onverhard. Dit betekent dat de “vracht” aan verontreiniging in de vaste fase van de bodem met het surplus aan hemelwater meegenomen kan worden naar de grondwaterfase. Als toch al sprake is van het ontgraven van verontreinigde grond, dan is het om milieuhygiënische redenen wenselijk dat deze zogenaamde nalevering van de verontreiniging in de grond naar het grondwater (ook) zo snel als mogelijk gestopt wordt. Dit om milieuhygiënische redenen (verspreiding in milieu voorkomen) en om kostentechnische redenen (kosten reiniging grond niet zozeer afhankelijk van ‘vracht’ terwijl een toenemende “vracht” aan verontreinigde stoffen in het grondwater de tijdsduur van grondwatersanering minimaal lineair verlengt). De sanering kan snel worden opgepakt omdat over de verontreinigingssituatie van de grond van het terrein van MVO en OBM inmiddels al veel bekend is. Het bedrijf heeft zelf voorlopige voorzieningen getroffen om de bedrijfsvoering voort te zetten, maar heeft aangegeven klaar te zijn om de bovengrond en de depots op het terrein fasegewijs te ontgraven en af te voeren. Een derde bedrijf kan het ook uitvoeren, afhankelijk van selectie en gunning. Verder behoeft op dit terrein niet te worden gesloopt voorafgaand aan de op te starten saneringswerkzaamheden.
3. Op het bedrijfsterrein van Wärtsila is de sloop reeds uitgevoerd. De situatie en de kwaliteit van de grond en het grondwater onder de bedrijfsvloeren is onbekend. Inmiddels kan worden gestart met bodemonderzoek en aansluitend de saneringsaanpak.
4. De sloop en ruiming van het bedrijfsterrein van Chemie-Pack alsmede het aansluitende bodemonderzoek dient nog te worden opgestart. Het is ten opzichte van het deelgebied openbaar gebied en de grondwatersanering(en) wenselijk dat zowel dit terrein als dat van Wärtsila als ‘brongebieden’ eerder worden gesaneerd dan het openbaar gebied.
5. Het openbaar gebied volgt om milieuhygiënische redenen op de saneringsaanpak van het bedrijfsterrein van Wärtsila en Chemie-Pack maar sluit ook de rij omdat hier vanwege de railinfrastructuur veel afstemming nodig is op het gehele industrieterrein.
6. De grondwatersanering(en) vereisen een eigen en langere voorbereiding en kunnen feitelijk pas worden opgestart als de grondsaneringen in ieder geval in het bron- en kerngebied zijn afgerond (alle kranen en kraantjes dicht). De aanpak van het grondwater zal waarschijnlijk meerdere deelsaneringen kennen waarbij er kan worden gestart aan de noordzijde van het terrein van Chemie-Pack (bij MVO en OBM), vervolgens bij Wärtsila, bij Chemie-Pack en tot slot kan het openbaar gebied worden aangesloten op de waterzuivering.
De aanpak en maatregelen van de genomen beveiligingsmaatregelen dienen in ieder geval te worden geïntegreerd in verschillende grondwatersaneringen waarbij opgemerkt wordt dat de beveiligingsmaatregelen niet eerder kunnen worden gestaakt dan dat er sprake is van een volwaardige totaalaanpak van de grondwaterverontreinigingen.

BIJLAGE 1

Overzichtstekening Chemie-Pack en omgeving

Tekening bluswatercontour

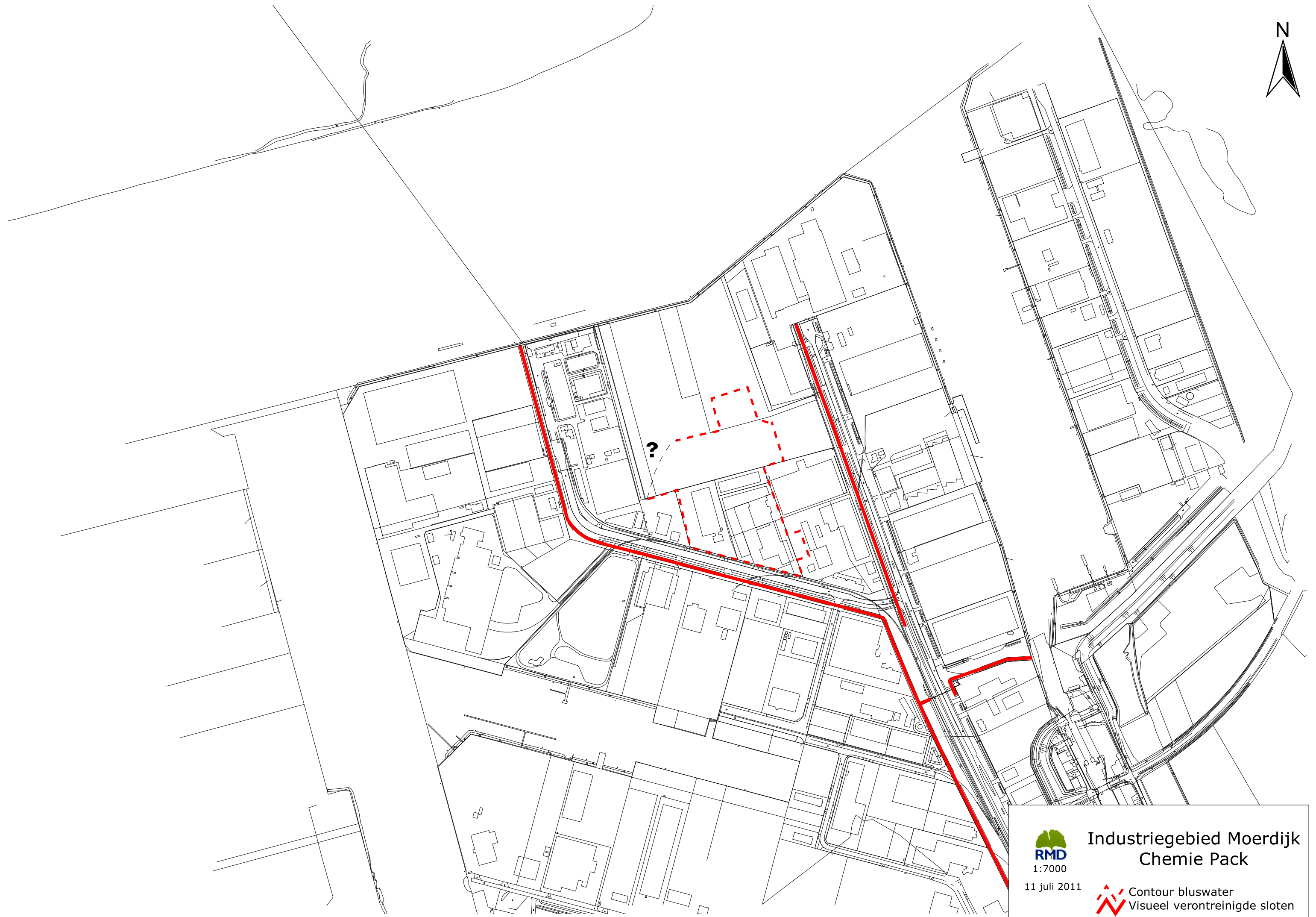

- Locaties Bodemonderzoeken
- Chemie-Pack
 - ERS (voormalig O.I.E.S.)
 - Leegstaand
 - Martens & Van Oord
 - OBM
 - Openbaar gebied
 - Wärtsilä (voormalig Stala)

Datum: 11 juli 2011
Formaat: A3
Schaal: 1:5000

Gemeente Moerdijk
Chemie Pack

1:7000

11 juli 2011

Industriegebied Moerdijk Chemie Pack

Contour bluswater
Visueel verontreinigde sloten

Bijlage 2

dossier milieukundige bodemonderzoeken

Chemie-Pack e.o. 1989-2011

Code	Inrichting	Adres	Titel Rapport	Datum rapport	Kenmerk rapport	Rapportage door
C-P 1989 VO	Chemie-Pack	Vlasweg 4	Indicatief bodemonderzoek op een toekomstige bouwlocatie aan de Vlasweg te Moerdijk	december 1989	330414	Tebodin
C-P 1990 VO	Chemie-Pack	Vlasweg 4	Indicatief bodemonderzoek op het bedrijfsterrein van Chemie-Pack Nederland B.V. aan de vlasweg te Moerdijk	juni 1990	330538	Tebodin
C-P 1997 NO	Chemie-Pack	Vlasweg 4	Nader bodemonderzoek "tanklocatie" Vlasweg 4 Moerdijk	januari 1997	NBO-961021/II	Wematech
C-P 1997 VO	Chemie-Pack	Vlasweg 4	Verkennd bodemonderzoek "bouw loods" Vlasweg 4 Moerdijk	april 1997	VBB-970307/II	Wematech
C-P 1998 EV	Chemie-Pack	Vlasweg 4	Evaluatie-rapport "Tank- en grondsanering" Vlasweg 4 Moerdijk	29 december 1998	SAN-980767	Wematech
C-P 1999 GW	Chemie-Pack	Vlasweg 4	controle grondwater	25 oktober 1999	-	Wematech
C-P 2000 HO	Chemie-Pack	Vlasweg 4	Historisch onderzoek Vlasweg 4 te Klundert	20 januari 2000	NB/650/0130	Afvalwater Services
C-P 2005 VO	Chemie-Pack	Vlasweg 4	Verkennd bodemonderzoek "Bouwlocatie CPR-loods" Vlasweg 4 Moerdijk	28 juli 2005	VBB-50050376	Wematech
OIES 1994 VO	OIES	Vlasweg 2	Verkennd bodemonderzoek bedrijfsterrein O.I.E.S. Vlasweg 2 te Moerdijk	juni 1994	8245-75480	Oranjewoud
OIES 2006 EIND	OIES	Vlasweg 2	eindsituatie bodemonderzoek bedrijfslocatie O.I.E.S. te Moerdijk	31 oktober 2006	R001-447645EVO-srb-VO1-NL	Tauw
MVO 2007 NO	Martens & van Oord	Vlasweg ong./Oostelijke Randweg ong.	Nader bodemonderzoek op de locatie vlasweg ong te Moerdijk	10 mei 2007	06,123,03	Opifex
MVO 2007 VO	Martens & van Oord	Vlasweg ong./Oostelijke Randweg ong.	verkennd bodemonderzoek op de locatie Vlasweg ong. te moerdijk	14 maart 2007	06,123,02	Opifex
Stala 1995 GW	Stala	Vlasweg 6	Grondwateronderzoek "Vlasweg 6" Moerdijk	maart/april 1996	MGW-951110	Wematech
Stala 1997 GW I	Stala	Vlasweg 6	Monitoring grondwater "Vlasweg 6" Moerdijk	januari 1997	MGW-970113/II	Wematech
Stala 1997 GW II	Stala	Vlasweg 6	Monitoring grondwater "Vlasweg 6" Moerdijk	december 1997	MGW-971219	Wematech
Stala 1998 VO I	Stala	Vlasweg 6	Verkennd bodemonderzoek "tanklocatie" Vlasweg 6 Moerdijk	januari 1998	VBN-971219	Wematech
Stala 1998 VO II	Stala	Vlasweg 6	Verkennd bodemonderzoek "bouw loods" Vlasweg 6 Moerdijk	januari 1998	VBB-971219	Wematech

MVO 2011 II	Martens & van Oord	Vlasweg ong./Oostelijke Randweg ong.	Verkennd bodemonderzoek "Oostelijke Randweg ong." Moerdijk	15 februari 2011	GB110206	Wematech
Openb 2011 I	Openbaar gebied	omgeving Vlasweg Oostelijke Randweg	bodemonderzoek openbare ruimte incident chemie-Pack Moerdijk	17 januari 2011 (2de concept)	b02034,000294	Arcadis
OMG C-P 2011 I	Omgeving rond Cemie-Pack	Vlasweg en Oostelijke randweg	Milieukundig onderzoek nabij Chemie-Pack te Moerdijk	8 februari 2011	B-CDT/1 110132	Aveco de Bondt
OMG C-P 2011 II	Omgeving rond Cemie-Pack	Vlasweg en Oostelijke randweg	Inspectie van de bodem middels bodemonderzoek op en rondom de locatie van Chemie-Pack, Vlasweg 4 Moerdijk	16 april 2011	2011-0042-B-H	Bureau Milieu-metingen provincie Noord-Brabant
MVO 2011 III	Martens & van Oord	Vlasweg ong./Oostelijke Randweg ong.	Inspectie van de bodem middels bodemonderzoek op de locatie van Martens en Van Oord n.a.v. de brand bij Chemie-Pack te Moerdijk	11 juli 2011	2011-0118-B-H	Bureau Milieu-metingen provincie Noord-Brabant
OMG C-P 2011 III	Omgeving rond Cemie-Pack	Vlasweg en Oostelijke randweg	Inspectie van de bodem middels bodemonderzoek op en rondom de locatie van Chemie-Pack, Vlasweg 4 Moerdijk	11 juli 2011	2011-0119-B-H	Bureau Milieu-metingen provincie Noord-Brabant
Openb 2011 II	Openbaar gebied	Vlasweg en Oostelijke randweg	Inspectie van de bodem middels bodemonderzoek t.p.v. het openbaar gebied n.a.v. de brand bij Chemie-Pack, Vlasweg 4 Moerdijk	11 juli 2011	2011-0137-B-H	Bureau Milieu-metingen provincie Noord-Brabant

Bijlage 3

Generiek planningsschema

Stap	Omschrijving	per week																																	uitvoering 16 weken					vervolg per week															
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	38	42	46	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64		
<u>Fase 1: Onderzoek en voorbereiding uitvoering</u>																																																							
1.	aanvullen grondonderzoek																																																						
2.	vaststellen van de omvang van de verontreiniging																																																						
3.	advies risiconormering (bijv. door RIVM)																																																						
4.	opstellen uitgangspuntendocument																																																						
5.	uitwerken alle aspecten saneringsmaatregelen																																																						
6.	opstellen Plan van Aanpak sanering grond																																																						
7.	inpassen communicatie-/omgevingsplan GGD																																																						
8.	toetsing Plan van Aanpak (afstemming met bevoegd gezag)																																																						
<u>Fase 2: Contractvorming en uitvoering grondsanering</u>																																																							
9.	opstellen offerte-aanvraag/bestek en inschrijfstaat																																																						
10.	selectie en gunning uitvoering en begeleiding																																																						
11.	uitvoeren grondsanering																																																						
12.	opstellen opleveringsdocument en afstemmen met bevoegd gezag																																																						
<u>Fase 3: Evaluatie en nazorg grondverontreiniging</u>																																																							
13.	opstellen evaluatie milieukundige begeleiding																																																						

[illegible]

	werkzaamheden uit te voeren door Chemie-Pack of overheid
	werkzaamheden uit te voeren door Chemie-Pack
	toetsings- en acceptatiemomenten door overheid en/of bevoegd gezag
	afstemmingsmomenten met én/of bijdrage door (semi) overheid en/of bevoegd gezag

Bijlage 4

Globale planningsschema's afzonderlijke deelgebieden

[illegible]

	werkzaamheden uit te voeren door Chemie-Pack of overheid
	werkzaamheden uit te voeren door Chemie-Pack
	toetsings- en acceptatiemomenten door overheid en/of bevoegd gezag
	afstemmingsmomenten met én/of bijdrage door (semi) overheid en/of bevoegd gezag

Grondsanering per deelgebied

Stap	Omschrijving	per week																																uitvoering 16 weken					vervolg per week															
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	38	42	46	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	
Fase 1: Onderzoek en voorbereiding uitvoering																																																						
1.	aanvullend grondonderzoek																																																					
2.	vaststellen van de omvang van de verontreiniging																																																					
3.	advies risiconormering (bijv. door RIVM)																																																					
4.	opstellen uitgangspuntendocument																																																					
5.	uitwerken alle aspecten saneringsmaatregelen																																																					
6.	opstellen Plan van Aanpak sanering grond																																																					
7.	inpassen communicatie-/omgevingsplan GGD																																																					
8.	toetsing Plan van Aanpak (afstemming met bevoegd gezag)																																																					
Fase 2: Contractvorming en uitvoering grondsanering																																																						
9.	opstellen offerte-aanvraag/bestek en inschrijfstaat																																																					
10.	selectie en gunning uitvoering en begeleiding																																																					
11.	uitvoeren grondsanering																																																					
12.	opstellen opleveringsdocument en afstemmen met bevoegd gezag																																																					
Fase 3: Evaluatie en nazorg grondverontreiniging																																																						
13.	opstellen evaluatie milieukundige begeleiding																																																					
14.	goedkeuring evaluatieverslag (bevoegd gezag)																																																					
15.	opstellen nazorgplan (en afstemming bevoegd gezag)																																																					
16.	nazorg d.m.v. beheersing en/of monitoring grondwater																																																					

- werkzaamheden uit te voeren door Chemie-Pack of overheid
- werkzaamheden uit te voeren door Chemie-Pack
- toetsings- en acceptatiemomenten door overheid en/of bevoegd gezag
- afstemmingsmomenten met én/of bijdrage door (semi) overheid en/of bevoegd gezag

Grondsanering per deelgebied

Stap	Omschrijving	per week																											uitvoering 8 weken								per week													
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
Fase 1: Onderzoek en voorbereiding uitvoering																																																		
1.	aanvullend grondonderzoek																																																	
2.	vaststellen van de omvang van de verontreiniging																																																	
3.	advies risiconormering (bijv. door RIVM)																																																	
4.	opstellen uitgangspuntendocument																																																	
5.	uitwerken alle aspecten saneringsmaatregelen																																																	
6.	opstellen Plan van Aanpak sanering grond																																																	
7.	inpassen communicatie-/omgevingsplan GGD																																																	
8.	toetsing Plan van Aanpak (afstemming met bevoegd gezag)																																																	
Fase 2: Contractvorming en uitvoering grondsanering																																																		
9.	opstellen offerte-aanvraag/bestek en inschrijfstaat																																																	
10.	selectie en gunning uitvoering en begeleiding																																																	
11.	uitvoeren grondsanering																																																	
12.	opstellen opleveringsdocument en afstemmen met bevoegd gezag																																																	
Fase 3: Evaluatie en nazorg grondverontreiniging																																																		
13.	opstellen evaluatie milieukundige begeleiding																																																	
14.	goedkeuring evaluatieverslag (bevoegd gezag)																																																	
15.	opstellen nazorgplan (en afstemming bevoegd gezag)																																																	
16.	nazorg d.m.v. beheersing en/of monitoring grondwater																																																	

- werkzaamheden uit te voeren door Chemie-Pack of overheid
- werkzaamheden uit te voeren door Chemie-Pack
- toetsings- en acceptatiemomenten door overheid en/of bevoegd gezag
- afstemmingsmomenten met én/of bijdrage door (semi) overheid en/of bevoegd gezag

Grondsanering per deelgebied

Stap	Omschrijving	per week																																uitvoering 16 weken					vervolg per week															
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	38	42	46	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	
Fase 1: Onderzoek en voorbereiding uitvoering																																																						
1.	aanvullend grondonderzoek																																																					
2.	vaststellen van de omvang van de verontreiniging																																																					
3.	advies risiconormering (bijv. door RIVM)																																																					
4.	opstellen uitgangspuntendocument																																																					
5.	uitwerken alle aspecten saneringsmaatregelen																																																					
6.	opstellen Plan van Aanpak sanering grond																																																					
7.	inpassen communicatie-/omgevingsplan GGD																																																					
8.	toetsing Plan van Aanpak (afstemming met bevoegd gezag)																																																					
Fase 2: Contractvorming en uitvoering grondsanering																																																						
9.	opstellen offerte-aanvraag/bestek en inschrijfstaat																																																					
10.	selectie en gunning uitvoering en begeleiding																																																					
11.	uitvoeren grondsanering																																																					
12.	opstellen opleveringsdocument en afstemmen met bevoegd gezag																																																					
Fase 3: Evaluatie en nazorg grondverontreiniging																																																						
13.	opstellen evaluatie milieukundige begeleiding																																																					
14.	goedkeuring evaluatieverslag (bevoegd gezag)																																																					
15.	opstellen nazorgplan (en afstemming bevoegd gezag)																																																					
16.	nazorg d.m.v. beheersing en/of monitoring grondwater																																																					

- werkzaamheden uit te voeren door Chemie-Pack of overheid
- werkzaamheden uit te voeren door Chemie-Pack
- toetsings- en acceptatiemomenten door overheid en/of bevoegd gezag
- afstemmingsmomenten met én/of bijdrage door (semi) overheid en/of bevoegd gezag

beveiligingsmaatregelen

Stap	Omschrijving	per week												uitvoering 4-6 weken						per 2 weken																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
Fase 1: Onderzoek en voorbereiding uitvoering																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													

- werkzaamheden uit te voeren door Chemie-Pack of overheid
- werkzaamheden uit te voeren door Chemie-Pack
- toetsings- en acceptatiemomenten door overheid en/of bevoegd gezag
- afstemmingsmomenten met én/of bijdrage door (semi) overheid en/of bevoegd gezag

[illegible]

	werkzaamheden uit te voeren door Chemie-Pack of overheid
	werkzaamheden uit te voeren door Chemie-Pack
	toetsings- en acceptatiemomenten door overheid en/of bevoegd gezag
	afstemmingsmomenten met én/of bijdrage door (semi) overheid en/of bevoegd gezag

Bijlage 5

Planningsschema samenloop deelgebieden

Samenvatting planningsschema's deelgebieden Chemie-Pack e.o.

22-8-2011

Deelgebied	jaar 1																									
	per 2 weken																									
	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52
Deelgebied Martens en Van Oord						12			18	19		24														
Deelgebied Openbaar gebied										22																
Deelgebied Wärtsila								17									36			41	43					
Deelgebied Chemie-Pack										22																
Deelgebied grondwaterbeheersing/-sanering																										
Beveiligingsmaatregelen						12			18	20		24	instandhouden systeem gedurende 1 jaar én tot aan start grondwatersaneringen													
Grondwatersanering bron-/kerngebied																										
Grondwatersanering pluimgebied																										

- Fase 1 : Onderzoek en voorbereiding uitvoering
- Fase 2: Contractvorming en uitvoering (stap 9-11)
- Fase 3: Evaluatie en nazorg
- overlap met vorige fase
- 12 weeknummer toetsings- en acceptatiemomenten door overheid en/of bevoegd gezag

Samenloopplanningsschema deelgebieden Chemie-Pack e.o. met gefaseerde startdata o.b.v. locatiedynamiek en sloop-/ruiming werkzaamheden

22-8-2011

Deelgebied	jaar 2011												
	per 2 weken												
	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52	2	4	6
Deelgebied Martens en Van Oord													
Deelgebied Openbaar gebied													
Deelgebied Wärtsila													
Deelgebied Chemie-Pack													
Deelgebied grondwaterbeheersing/-sanering													
Beveiligingsmaatregelen													
Grondwatersanering bron-/kerngebied													
Grondwatersanering pluimgebied													

- Fase 1 : Onderzoek en voorbereiding uitvoering
- Fase 2: Contractvorming en uitvoering (stap 9-11)
- Fase 3: Evaluatie en nazorg
- reguliere vakantieperiode GWW en bouwsector
- overlap met vorige fase
- 12 weeknummer toetsings- en acceptatiemomenten door overheid en/of bevoegd gezag

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Moerdijk
Postbus 4
4760 AA Zevenbergen
CC: Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant

NCTV
Programma Dreigingen en
Capaciteiten

Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
Nikki Jansweijer
T (070) 426 8762
nikki.jansweijer@dgv.minvenj.nl
.nl

Kenmerk
2011-2000394043

Datum 16 september 2011
Betreft A Maatregelen nav de brand bij Chemie-Pack, Moerdijk

Op 5 januari 2011 heeft een zeer grote brand gewoed bij het bedrijf Chemie-Pack in de gemeente Moerdijk. De brand ontwikkelde zich in hoog tempo en verwoestte uiteindelijk vrijwel het gehele bedrijf en twee bedrijfshallen van een naburig bedrijf. Als gevolg van de brand ontstond een rookwolk die over een deel van Nederland trok. Dit had een grote maatschappelijke onrust tot gevolg.

Zowel tijdens de directe bestrijding van de ramp als tijdens de herstel- en nazorgfase is een groot aantal overheidspartijen op lokaal en nationaal niveau betrokken geweest. Al deze partijen hebben hun verantwoordelijkheid genomen en hebben zo verdere maatschappelijke consequenties voorkomen. Zij hebben in sommige gevallen aanzienlijke kosten gemaakt. Voor de lokale overheden heeft dit geleid tot een kostentotaal dat op dit moment geschat wordt op € 71,46 miljoen.

Met betrekking tot de kosten die zijn en worden gemaakt door de gemeente Moerdijk, het waterschap Brabantse Delta en de provincie Noord-Brabant heb ik gedurende de afgelopen maanden met u gesproken over de consequenties als deze overheden hun kosten volledig zelf moeten dragen. Ik heb deze gesprekken gevoerd vanuit mijn coördinerende verantwoordelijkheid voor rampenbestrijding en crisisbeheersing. De gesprekken en de daaruit voortgekomen handreikingen hebben inhoudelijk ook betrekking op de terreinen van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Infrastructuur en Milieu.

Met deze brief informeer ik u, mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, over de uitkomst van de gesprekken en over de handreikingen die de rijksoverheid in dit bijzondere geval bereid is te doen.

Voorop staat dat Chemie-Pack moet worden beschouwd als de verantwoordelijke partij voor de brand. En dat zij daarmee ook gehouden is de kosten die uit de ramp zijn voortgekomen te vergoeden.

Het kabinet vindt het belangrijk om burgers en bedrijven aan te spreken op hun rechten maar ook op hun plichten. Dat betekent dat de kosten van deze ramp zo

veel mogelijk op de verantwoordelijke, en inmiddels in faillissement verkerende, partij Chemie-Pack worden verhaald. Er mag geen cultuur ontstaan waarin er automatisch naar de overheid wordt gekeken om dit soort opruimkosten te dekken. Om deze tendens te voorkomen heb ik aan de gemeente Moerdijk, de provincie Noord-Brabant en het Waterschap Brabantse Delta hulp aangeboden in de vorm van financiering van ondersteuning door het kantoor van de landsadvocaat, Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn bij hun verhaal op Chemie-Pack bij hun verhaal op Chemie-Pack. Er is afgesproken dat de gemeente, de provincie en het waterschap hierin samen optrekken.

Datum
16 september 2011
Kenmerk
2011-2000394043

Kosten

De kosten die het waterschap Brabantse Delta heeft gemaakt, zijn voor een groot deel gericht op het opruimen, opslaan en verwerken van verontreinigd oppervlaktewater. Door het adequaat optreden van het waterschap is verdere vervuiling van (rijks)oppervlaktewater en grondwater voorkomen. De totale kosten voor het waterschap bedragen circa € 13,50 miljoen.

De kosten die de gemeente Moerdijk heeft gemaakt, zijn voor een groot deel gericht op het bovengronds opruimen van bluswater en slurrie. De totale kosten voor de gemeente bedragen circa € 12,45 miljoen.

Het waterschap en de gemeente kunnen een deel van de kosten opvangen binnen hun calamiteiten- of algemene reserve. Om de kosten geheel te dekken zouden zij aanzienlijke tariefsstijgingen in bijvoorbeeld waterschapsheffing en onroerendezaakbelasting (OZB) moeten doorvoeren.

De provincie Noord-Brabant zal in de komende maanden de kosten voor bodemsanering dragen. Deze kosten worden nu geschat op circa € 38,22 miljoen.

Ook de veiligheidsregio's Zuid-Holland Zuid en Midden- en West-Brabant, het Havenschap Moerdijk, de politie Midden en West Brabant en Rijkswaterstaat hebben aanzienlijke kosten gemaakt, samen oplopend tot circa € 7,29 miljoen. Deze kosten kunnen echter worden gedekt binnen hun reguliere begroting of calamiteitenreserves.

Maatregelen

Samen met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu heb ik gekeken naar de relevante wet- en regelgeving en gezocht naar mogelijkheden om binnen die bestaande regelgeving een aantal handreikingen te doen. Hieruit zijn de volgende maatregelen voortgekomen.

Op grond van artikel 55 Wet Veiligheidsregio's ontvangt de gemeente Moerdijk een bijdrage aan de directe bestrijdingskosten van de ramp danwel ontvangen de Veiligheidsregio's Midden- en West-Brabant en Zuid-Holland Zuid een bijdrage aan de bijstandskosten van de ramp.

Daarnaast wil ik, vanwege de beperkte dekkingskracht van een relatief kleine gemeente als Moerdijk, en gegeven de grote financiële opgave waarvoor zij zich naar aanleiding van de brand bij Chemie-Pack gesteld ziet, de gemeente een eenmalige financiële bijdrage verstrekken. De minister van Binnenlandse Zaken en

Koninkrijksrelaties en ik hebben – als gezamenlijke opgave – afgesproken om in dit uitzonderlijke geval in totaal € 3,5 miljoen aan de gemeente ter beschikking te stellen.

Datum
16 september 2011
Kenmerk
2011-2000394043

De staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu heeft aangegeven om in dit uitzonderlijke geval eenmalig € 5,25 miljoen te zullen bijdragen aan de kosten van het waterschap Brabantse Delta. In de verdere uitwerking van de hieronder genoemde procesafpraak tussen de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu en de provincie Noord-Brabant zullen door de provincie de mogelijkheden worden verkend om, in aanvulling op de rijksbijdrage, het waterschap financieel tegemoet te komen in de gemaakte kosten.

Met betrekking tot de nog vast te stellen en uit te voeren bodemsanering heeft de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu de volgende procesafpraak gemaakt. Het ministerie is bereid, in overleg met de provincie Noord-Brabant en de gemeente Moerdijk, de mogelijkheid te bieden om binnen de bestaande budgetten dekking te vinden voor een deel van de kosten van bodemsanering. Indien op grond van de feiten blijkt dat hier sprake is van een spoedlocatie kan overeenkomstig de daarover gemaakte bestuurlijke afspraken gehandeld worden.

Wij zijn ten slotte overeengekomen dat de bijdragen van het Rijk zijn bedoeld om de betrokken overheden in eerste aanleg bij te springen. Dit laat onverlet dat de uiteindelijke uitkomst van het kostenverhaal bij Chemie Pack, en de hoogte van een eventueel daaruit volgende vergoeding, alsnog kan betekenen dat de bijdrage geheel of gedeeltelijk moet worden terugbetaald.

Deze ramp laat zien dat risico's, ook in een veilig land als Nederland, nooit zijn uit te sluiten. Het is daarom van groot belang om zo goed mogelijk voorbereid te zijn op dit soort incidenten.

Ik wil nogmaals mijn waardering uitspreken voor de inzet van alle betrokkenen zowel tijdens de directe bestrijding van de ramp als tijdens de herstel- en nazorgfase.

Hoogachtend,
De Minister van Veiligheid en Justitie,

I.W. Opstelten

